

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะ
กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

แอนนา มโนวรกุล

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการเมืองการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ แอนนา มโนวรกุล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โปธิสว่าง)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โปธิสว่าง)

..... กรรมการ
(ร้อยตำรวจเอก ดร. วิเชียร ต้นศิริกงกล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเนตร สุวรรณละออง)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร. เอกวิทย์ มณีธร)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. ๒๕๖๖

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โภธิสว่าง อาจารย์ที่ปรึกษา และร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริกงคณ ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดเห็นตลอดจนแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการศึกษา และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

ผู้ศึกษาขอขอบคุณบุคคลที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี รวมถึงเพื่อนร่วมงาน เพื่อน ๆ ร.ม. 1 คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่คอยสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจจนทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณแต่บิดา มารดา ครู คณาจารย์ ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้และเป็นกำลังใจให้การสนับสนุนในการศึกษาแก่ข้าพเจ้าจนประสบผลสำเร็จ

แอนนา มโนวรกุล

54910412: สาขาวิชา: การเมืองการปกครอง; ร.ม. (การเมืองการปกครอง)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ ประชาชน/ บริการสาธารณะ/ ชลบุรี/ เทศบาลเมือง

แอนนา มโนวรกุล: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะกรณีศึกษาเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี (PEOPLE'S PARTICIPATION IN PUBLIC SERVICE DELIVERY: A CASE STUDY OF SEANSUK TOWN MUNICIPALITY, CHONBURI PROVINCE.) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: ไพฑูรย์ โปธิสว่าง, ร.ด., วิเชียร คันธีรังคผล, ร.ด., 79 หน้า. ปี พ.ศ. 2556.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. เพื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ใช้การวิเคราะห์ในแนวทางเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว One - way ANOVA (F-test)

ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมของในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้านพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ตามลำดับ สำหรับผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี พบว่าเพศ และอาชีพที่แตกต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่ต่างกัน

ข้อเสนอแนะ เนื่องจากผู้ศึกษาในครั้งนี้มีความสนใจเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยนี้คือควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ รวมถึงการตัดสินใจต่อการจัดทำบริการสาธารณะ สนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นหรือเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาของชุมชนที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลเมืองแสนสุข ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับทราบและรับรู้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนา และนโยบายด้านต่างๆ ของเทศบาล และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีบทบาทแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารเทศบาล และสมาชิกเทศบาลเมืองแสนสุข เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
นิยามศัพท์.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะของท้องถิ่น.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	15
ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองแสนสุข.....	26
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์จำนวนและคำร้อยละเอียดปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	51
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี	53
ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน	59
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
สรุปผลการวิจัย	64
อภิปรายผล	67
ข้อเสนอแนะ	68
บรรณานุกรม	69
ภาคผนวก.....	74
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	79

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	กลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขแยกเป็นชุมชน 46
2	ผลการวิเคราะห์จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 51
3	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี 53
4	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะ ของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 54
5	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 56
6	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 57
7	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะ ของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 58
8	การเปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข 59
9	การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ 60
10	ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา 60
11	ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพ 61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะ ของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	62
13 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะ ของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	62
14 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	63

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	43

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสภาพการณ์ของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงวิถีชีวิตของประชาชนไม่ว่าจะเป็นสังคม ชุมชนและท้องถิ่นต่าง ๆ ทำให้สังคมไทยและคนไทยพัฒนาไปสู่สังคมแห่งประชาธิปไตยใหม่ ซึ่งได้รับอิทธิพลส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 จนมาถึงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 ว่าด้วยหลักการสนับสนุนการปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในหมวดต่าง ๆ อาทิเช่น สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และการปกครองท้องถิ่น ซึ่งความแตกต่างที่เกิดขึ้นและเห็นได้ชัดจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ คือ บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะรัฐต้องจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนทุกคนชั้น ซึ่งมีสภาพบังคับให้รัฐต้องทำ สอดคล้องกับเรื่องของแนวนโยบายแห่งรัฐ ที่ได้กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีโอกาสจัดทำบริการสาธารณะ ให้ประชาชนได้อย่างพอเพียงและตรงกับความต้องการของประชาชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีความสำคัญมากที่สุดด้านการจัดการบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน และบทบาทนี้จะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ โดยรัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้พึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึง ทั้งนี้รัฐต้องให้ความสำคัญแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นเพื่อให้ตนเองสามารถจัดทำบริการสาธารณะได้โดยครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ รัฐต้องส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจแก้ปัญหาในพื้นที่ การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม เพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งจะเห็นได้ว่าในอนาคตองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของประชาชนในท้องถิ่นในทุก ๆ ด้านในอนาคต ทั้งในด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา วัฒนธรรม และการจัดการสิ่งแวดล้อม การกระจายอำนาจการจัดทำบริการสาธารณะไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีพื้นฐานมาจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในการโอนถ่ายภารกิจ งบประมาณ และอัตรากำลังของราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขที่ชัดเจน เพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติ หลักการสำคัญส่วนหนึ่งที่ตอบสนองต่อเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดนโยบาย การจัดการบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคลท้องถิ่นภายใต้กรอบของกฎหมาย และการจัดแบ่งภารกิจในการบริการสาธารณะระหว่างรัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ หลักความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความอิสระภายใต้กรอบของกฎหมาย หลักการจัดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะระดับชุมชนท้องถิ่น และสุดท้ายหลักประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งเสริมให้มีทิศทางและการบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีคุณภาพมาตรฐาน บริหารงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (วุฒิสาร คันไชย, 2546, หน้า 5)

หลักการกระจายอำนาจดังกล่าว เป็นกรอบคิดสำคัญในการถ่ายโอนภารกิจของรัฐให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นแนวทางในการเตรียมการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรองรับการกระจายอำนาจ เช่น การเพิ่มศักยภาพในการจัดบริการสาธารณะของท้องถิ่นซึ่งเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการบริหารงานบุคคล และการคลังของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยมี 2 ประเภท คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเทศบาล มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริการสาธารณะในเขตพื้นที่ชุมชนเมือง หรือที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง ซึ่งความสัมพันธ์เชิงบทบาทของหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลจัดอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับปฏิบัติการ (Lower Tier) (จรัส สุวรรณมาลา และคณะ, 2547, หน้า 12) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ทั้งนี้แต่ละประเภทจะจัดตั้งอย่างสอดคล้องไปตามระดับความเจริญของท้องถิ่น จำนวน และความหนาแน่นของประชากรและอื่น ๆ เทศบาลแต่ละประเภทจะมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญเหมือนกันคือ การให้บริการสาธารณะ โดยมีเป้าหมายและเจตนารมณ์ที่มุ่งหวังให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีที่สุด ตอบสนองความต้องการของ

ประชาชน ทั้งในด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ซึ่งเทศบาลแต่ละแห่งจะจัดการบริการดังกล่าวให้แก่ประชาชนได้มากน้อย เหมาะสมหรือไม่ จะแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่งบประมาณ และนโยบายสาธารณะของแต่ละเทศบาล แม้บริการสาธารณะที่ให้ของเทศบาลจะมีความแตกต่างกันไป แต่สิ่งที่เป็นหลักการเดียวกันในการจัดบริการสาธารณะของทุกเทศบาลก็คือ การตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในเทศบาลนั้น ๆ ให้ได้มากที่สุด (พงษ์สดีดี คำมูล, 2552, หน้า 1) บริการสาธารณะที่เทศบาลให้แก่ประชาชนจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ นั้น พิจารณาได้จากผลสำเร็จของการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือแผนงานที่ได้กำหนดไว้เพียงใด ทรัพยากรทางการบริหารได้ถูกนำไปใช้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดหรือไม่ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหรือไม่อย่างไร และที่สำคัญจะต้องพิจารณาถึงความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบริการสาธารณะนั้น ๆ อีกด้วย (ประภิต หาญชนะสุกิจ, 2546, หน้า 2)

การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะ จะส่งผลดีต่อประชาชนในท้องถิ่นและท้องถิ่นเอง เพราะประชาชนในท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับท้องถิ่นของตน จึงยอมที่จะรู้ถึงปัญหา และความต้องการของตน โดยประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ตั้งแต่ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลว่าการจัดทำบริการสาธารณะของท้องถิ่นมีความคุ้มค่า เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นของตนหรือไม่

เทศบาลเมืองแสนสุข ได้รับการยกฐานะจากสุขาภิบาลแสนสุขเป็นเทศบาลตำบลแสนสุข ตั้งแต่วันที่ 26 พฤศจิกายน 2531 และเปลี่ยนแปลงฐานะจากเทศบาลตำบลแสนสุขเป็นเทศบาลเมืองแสนสุข เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2544 ครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล คือ ตำบลแสนสุขทั้งตำบล บางส่วนของตำบลเหมือง บางส่วนของตำบลห้วยกะปิ เป็นเทศบาลหนึ่งที่มีความมุ่งมั่นในการบริหารงานเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และแก้ไขปัญหาของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การรักษาความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิต การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้มีความเหมาะสม เป็นต้น เพื่อให้เทศบาลเมืองแสนสุขเป็นชุมชนน่าอยู่ เมืองท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืน

เทศบาลเมืองแสนสุขในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน และมีหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อบริการประชาชนในพื้นที่ การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงอยากจะทราบว่าที่ผ่านมา เทศบาลเมืองแสนสุข ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลมากน้อยเพียงใด อยู่ในระดับ

ใด และอยากทราบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนนั้นแตกต่างกันหรือไม่ เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะ ทำให้การจัดทำบริการ สาธารณะนั้นเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของ เทศบาลเมืองแสนสุข
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของ เทศบาลเมืองแสนสุขตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาล เมืองแสนสุขแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาล เมืองแสนสุขแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการ สาธารณะของ เทศบาลเมืองแสนสุขแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาล เมืองแสนสุขแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาล เมืองแสนสุขแตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการ สาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่มีทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยและเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน 2555 รวมระยะเวลาในการศึกษาจำนวน 3 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข
3. ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะมากยิ่งขึ้น
4. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา จะทำให้การจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

นิยามศัพท์

การจัดทำบริการสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมสาธารณะที่เทศบาลเมืองแสนสุขจัดขึ้น อย่างมีระบบภายใต้การอำนวยการ การควบคุม หรือการดำเนินการของภาครัฐให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์การจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของประชาชน กิจการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน

เทศบาล หมายถึง หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ในที่นี้หมายถึงเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัด ชลบุรี

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการ ขั้นตอนต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตาม ประเมินผล

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดทำบริการสาธารณะในระดับที่แตกต่างกัน โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ การมีส่วนร่วมมากที่สุด การมีส่วนร่วมมาก การมีส่วนร่วมปานกลาง การมีส่วนร่วมน้อย และการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การมีโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร่วม สนทนาพบปะพูดคุย ร่วมแสดงความคิดเห็น รวมถึงร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางในการจัดทำบริการ สาธารณะ

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะ การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน รวมถึงการเป็นตัวแทนหรือคณะทำงานในการจัดทำบริการ สาธารณะ

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การได้รับประโยชน์จากการจัดทำ บริการสาธารณะ การอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิต รวมถึงความพึงพอใจต่อการจัดทำ บริการสาธารณะ

การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล หมายถึง การสนใจและตื่นตัวในการติดตาม ตรวจสอบความถูกต้อง ร่วมควบคุมประเมินผล รวมถึงการมีโอกาสดังกล่าวแสดงความคิดเห็นและ วิพากษ์วิจารณ์

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นสำคัญ มากำหนดกรอบแนวคิด และแนวทางการศึกษาค้นคว้า โดยมีรายละเอียดดังนี้ ได้แก่

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะของท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองแสนสุข

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะของท้องถิ่น

ความเป็นมาของการบริการสาธารณะ

ถ้ามองพัฒนาการของชุมชนมนุษย์ย้อนกลับไปในอดีตก่อนที่จะผันแปรมาสู่รูปแบบรัฐสมัยใหม่ที่รู้จักกันในรูปแบบรัฐชาติ (Nation-state) อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ (ซึ่งเน้น 4 องค์ประกอบหลัก คือ การมีขอบเขตดินแดนที่แน่นอน มีประชากรที่มีสัญชาติเป็นสิ่งที่แสดงความเป็นพลเมืองของรัฐ มีรัฐบาลที่เมืองหลวงมีแต่เพียงรัฐบาลเดียวรับผิดชอบ และมีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนและประชากรของตนและเป็นอิสระจากรัฐอื่น ๆ นั้น) กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชนมักจะดำเนินการ โดยสมาชิกในชุมชนเองที่ร่วมกันสร้างสรรค์รูปแบบและวิธีการดำเนินการที่เป็นไปตามบริบทและเงื่อนไขทางนิเวศวิทยา พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ระบบความเชื่อหรือวัฒนธรรมและปัจจัยอื่น ๆ อีกหลายด้านของแต่ละพื้นที่ แต่ละชุมชนแตกต่างกันไป และเราจะเห็นถึงความหลากหลายในกิจกรรมที่เป็นเรื่องของสาธารณะหรือส่วนรวมในเรื่องเดียวกันแต่มีความแตกต่างกันในระหว่างชุมชนต่าง ๆ เช่น การจัดการเรื่องน้ำซึ่งเป็นทรัพยากรหรือปัจจัยที่สำคัญยิ่งในสังคมเกษตรกรรมสมัยก่อนจะมีความแตกต่างในรูปแบบการจัดการระหว่างภาคเหนือกับภาคอีสาน หรือในเรื่องสถานฉาปนกิจศพหรือสถานที่เผาศพ ในขณะที่ภาคอีสานจะจัดการภายในวัด แต่ภาคเหนือจะมีพื้นที่แยกไปต่างหากจากวัด เป็นต้น

อย่างไรก็ดี จุดประสงค์หลักของการกล่าวถึงเรื่องข้างต้นก็เพื่อชี้ให้เห็นว่าแต่เดิมมานั้น สิ่งที่ปัจจุบันเรียกว่า บริการสาธารณะ ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องสุขภาพ การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การสันตนาการ และอื่น ๆ ทั้งหมด ชุมชนดั้งเดิมเป็นผู้ดำเนินการมาก่อนทั้งสิ้น หรือถ้าจะพูดในภาษาวิชาการสมัยที่กำลังเป็นที่นิยมกันอาจพูดได้ว่า สังคมก่อนการปรากฏของรัฐชาตินั้นมีความเป็น “ประชาสังคม” (Civil Society) สูงยิ่งแต่อาจมีความค้อยในเรื่องเทคโนโลยี อย่างไรก็ตามเมื่อรัฐชาติเริ่มก่อตัวขึ้นในส่วนต่าง ๆ ของโลก เริ่มจากยุโรปในประมาณศตวรรษที่ 15-16 เรื่อยมาจนถึงรัฐอิสระใหม่ในกลุ่มประเทศอาณานิคมหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น บรรดารัฐชาติต่าง ๆ เหล่านี้ต้องการแสดงถึงอำนาจในการควบคุมเหนือดินแดนและประชากรของตนจึงค่อย ๆ สยายปีกสร้างแขน ขาต่าง ๆ หรือที่ต่อมาเรียกว่า ระบบราชการ (Bureaucracy) เป็นกลไกที่แทรกซ้อน (Penetration) เข้าไปดำเนินการและรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคมมากขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับแนวคิดในเรื่องความเป็นเอกภาพ (Unity) ก็คือ ความมีมาตรฐาน (Standardization) ก็คือ รวมทั้งความจำเป็นในการใช้บริการสาธารณะร่วมกันมากขึ้นก็ทำให้เป็นทั้งเหตุผลผลักดันและความมีเหตุมีผลของรัฐที่จะเข้าไปดูแลและจัดการบริการสาธารณะมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเหตุนี้สภาวะของความเป็นประชาสังคมก็ลดน้อยถอยลงไป แต่การครอบงำโดยรัฐ (State Domination) กลายเป็นลักษณะเด่นขึ้นมาแทนที่

แม้กระนั้นก็มีการที่รัฐชาติมีขนาดค่อนข้างใหญ่ รัฐบาลกลางที่เมืองหลวงซึ่งถึงแม้จะมีระบบราชการที่เป็นตัวแทนส่วนกลางเป็นกำลังสำคัญแต่ก็ไม่สามารถดูแลและรับผิดชอบ ได้ทั่วถึง เพราะสิ่งที่จำเป็นต้องตอบสนองต่อคนในชุมชนท้องถิ่นของรัฐสมัยใหม่ก็มีมากขึ้นกว่าเดิมด้วยเช่นกัน นอกจากในแง่ทางการเมือง โดยเฉพาะในแง่จิตวิทยาการเมืองรัฐบาลที่เมืองหลวงก็เกรงปฏิบัติการจากชุมชนอิสระดั้งเดิมทั้งหลายที่รู้สึกว่าคุณเสียอำนาจ จึงต้องหารูปแบบที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นรู้สึกว่าคุณเองยังมีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองในระดับหนึ่ง และจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นพอใจในความสัมพันธ์แบบใหม่ ด้วยเหตุนี้จึงเกิดแนวคิดว่านอกจากมีรัฐบาลกลางที่เมืองหลวงแล้วยังมีหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีอิสระ (Autonomy) ในการบริหารและจัดบริการสาธารณะแก่ ชุมชนของตนเองขึ้นในรัฐชาติสมัยใหม่

อย่างไรก็ดี อะไรคือกิจกรรมหรือบริการสาธารณะที่ชุมชนท้องถิ่น (Local Community) โดยเฉพาะหน่วยการปกครองท้องถิ่น (Local Government) หรือในความหมายที่ค่อนข้างแคบคือ การบริหารท้องถิ่น (Local Administration) โดยองค์กรของรัฐจะกระทำได้และพึงกระทำนั้นก็ขึ้นอยู่กับทั้งพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และรูปแบบของรัฐชาติ แต่ละรัฐหรือแต่ละประเทศ ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นกรณีสุดขั้วของความเป็นอิสระของท้องถิ่นหรืออาจเป็นกรณียกเว้น คือ กรณีของประเทศสหรัฐอเมริกาที่จุดกำเนิดหรือการก่อเกิดมาจาก 13 มลรัฐที่

ประกาศเอกราชเป็นอิสระจากสหราชอาณาจักรหรืออังกฤษ แล้วเข้ามาทำความตกลงร่วมกันเป็นรูปแบบสหพันธรัฐ (Federation States) เพราะฉะนั้นอำนาจของรัฐบาลสหพันธรัฐหรือรัฐบาลกลางที่เมืองหลวงวอชิงตันจึงถูกกำหนดโดยหน่วยการปกครองส่วนย่อยที่ต่อมารู้จักกันในนามมลรัฐ โดยกำหนดว่ารัฐบาลกลางมีอำนาจรับผิดชอบเฉพาะการป้องกันประเทศ การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างการจัดระบบเงินตรา และระบบภาษีหลัก ส่วนนอกนี้แล้วหน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับต่าง ๆ มีอิสระทำได้ทั้งสิ้น เราจึงได้เห็นและเห็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการบริการสาธารณะต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งการที่สหรัฐเน้นบทบาทปัจเจกบุคคลจึงทำให้เห็นบทบาทเอกชนค่อนข้างสูงมากในหลาย ๆ กิจกรรม

ในขณะที่รัฐชาติอื่น ๆ โดยทั่วไปโดยเฉพาะรัฐเดี่ยว (Unitary State) รัฐบาลกลางที่เมืองหลวงจะเป็นผู้กำหนดขอบเขตอำนาจและหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นว่าจะให้มีมากน้อยเพียงใด เช่นกิจการตำรวจในการดูแลรักษาความสงบท้องถิ่น และกระบวนการยุติธรรมในอังกฤษ นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น ยังขึ้นอยู่กับรัฐบาลกลาง ในขณะที่สหรัฐอเมริกาเป็นเรื่องของท้องถิ่น เป็นต้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่ารัฐเดี่ยวจะไม่สามารถกระจายอำนาจหรือมีหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีอิสระได้ เพราะในกรณีของอังกฤษในกิจการบริการสาธารณะจำนวนมากที่ท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำเอง เช่น การศึกษา และบริการสาธารณสุขประเภทต่าง ๆ เป็นต้น เพราะฉะนั้นการกระจายอำนาจและการมีอิสระของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงมิได้มีความสัมพันธ์กับการมีประมุขเป็นประธานาธิบดีหรือกษัตริย์ แต่เกี่ยวข้องกับปัจจัยความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ สิ่งแวดล้อมทางการเมืองและอื่น ๆ แต่ที่สำคัญคือต้องมองในแง่ผลประโยชน์สูงสุดที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนท้องถิ่น และการได้มีบทบาทมีส่วนร่วมในฐานะพลเมือง (Citizen) ของชุมชนท้องถิ่นนั้นที่จะดำเนินการในสิ่งที่เขาต้องการและสอดคล้องกับสถานะของชุมชนท้องถิ่นตนเอง

ความหมายของการบริการสาธารณะ

การให้บริการสาธารณะเป็นกิจกรรมสาธารณะที่สำคัญที่รัฐ และหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการควบคุม และดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของประชาชน การให้บริการสาธารณะในประเทศไทยเกิดขึ้นมาเป็นเวลานาน แต่มีความชัดเจนมากขึ้นเมื่อมีการปฏิรูประบบราชการ โดยการให้บริการสาธารณะส่วนใหญ่ผูกขาดโดยหน่วยงานภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันได้เริ่มให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการสาธารณะมากขึ้น แต่ยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมของภาครัฐ ซึ่งมีการให้ความหมายการให้บริการสาธารณะไว้หลายแนวทาง ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึง การบริการสาธารณะ จึงขอนำมากล่าวในที่นี้ดังต่อไปนี้

เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์ (2550) ให้ความหมายการให้บริการสาธารณะว่า การที่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจจะเป็นของรัฐหรือเอกชน ดำเนินการส่งต่อบริการให้แก่ประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม โดยที่การให้บริการมีลักษณะที่เป็นระบบ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ คือ หน่วยงานและบุคคลที่ทำหน้าที่ให้บริการ บัญชีนำเข้าหรือทรัพยากร กระบวนการและกิจกรรม ช่องทางการให้บริการ ผลผลิตหรือตัวบริการ และผลกระทบหรือคุณค่าที่มีต่อผู้รับบริการ

นันทวัฒน์ บรรمانันท์ (2547, 161) แยกองค์ประกอบของบริการสาธารณะเป็น 2 ประการ คือ

1. บริการสาธารณะเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจหรือควบคุมของฝ่ายปกครอง ถือเป็นกิจการที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน อยู่ในความอำนาจของรัฐ แต่เนื่องจากปัจจุบันภารกิจของรัฐมีมากขึ้น กิจกรรมบางอย่างต้องใช้เทคโนโลยีในการจัดทำสูง ใช้เงินลงทุนสูง หรือใช้บุคลากรจำนวนมากมาจัดทำ รัฐจึงมอบบริการสาธารณะที่อยู่ในอำนาจของรัฐให้บุคคลอื่นซึ่งอาจเป็นหน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งจะทำให้บทบาทของรัฐเปลี่ยนไปเป็นผู้ควบคุม โดยรัฐจะเข้าไปควบคุมมาตรฐาน ความปลอดภัย และอัตราค่าบริการของบริการสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์ตอบแทนมากที่สุด และเค็ดร็อนน้อยที่สุด

2. บริการสาธารณะจะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณะประโยชน์ ความต้องการส่วนรวมของประชาชนอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่อย่างสุขสบาย และ ความต้องการที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปลอดภัย ดังนั้นหากกิจการใดที่รัฐเป็นว่ามีความจำเป็นต่อการอยู่อย่างปลอดภัย หรือการอยู่อย่างสบายของประชาชนรัฐก็ต้องเข้าไปจัดทำกิจกรรมนั้น

นอกจากนี้ในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐ รัฐไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดได้ รัฐจะต้องจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

หลักเกณฑ์สำคัญในการจัดบริการสาธารณะ

ในการจัดทำบริการสาธารณะนั้นมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญอยู่ 3 ประการคือ (วุฒิสสาร ดันไชย, 2546, หน้า 11-12)

ประการแรก บริการสาธารณะจะต้องดำเนินการไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง บริการสาธารณะนั้นเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนทุกคน ซึ่งมีความต้องการในกิจกรรมสาธารณะอยู่ตลอดเวลา และฝ่ายปกครองก็มีหน้าที่ที่จะต้องจัดบริการสาธารณะให้ดำเนินไปอย่างโดยปรกติต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ดังนั้น การจัดบริการสาธารณะจะต้องดำเนินการอย่าง

ต่อเนื่องเช่นเดียวกัน โดยหลักการที่บริการสาธารณะจะต้องมีอยู่ มีได้บังคับใช้เฉพาะแต่ฝ่ายปกครองเท่านั้น แต่ยังมีผลรวมไปถึงเอกชนผู้รับมอบอำนาจในการจัดบริการสาธารณะแทนรัฐไม่ว่าจะโดยกฎหมายหรือในรูปสัญญาก็ตาม และหากเอกชนผู้จัดทำบริการสาธารณะดำเนินการไม่ต่อเนื่องและไม่สม่ำเสมอเอกชนผู้จัดบริการสาธารณะนั้นก็ต้องถูกลงโทษตามที่ได้กำหนดในเงื่อนไขสัญญาเช่นกัน

ประการที่สอง บริการสาธารณะที่เกิดขึ้นเอกชนมีสิทธิได้รับประโยชน์โดยเท่าเทียมกัน บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันบริการสาธารณะเป็นกิจการที่รัฐจัดทำขึ้น โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน บริการสาธารณะจึงย่อมเป็นธรรมดาที่เอกชนจะต้องมีสิทธิและโอกาสได้รับประโยชน์จากการบริการสาธารณะหรือเข้าสู่บริการสาธารณะอย่างเท่าเทียมกัน รัฐจะจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะมิได้

ประการที่สาม การจัดบริการสาธารณะจะต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนตลอดเวลาเนื่องจากฝ่ายปกครองสามารถทำได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลใด เพราะฝ่ายปกครองมีอำนาจตามกฎหมายที่จะแก้ไข เปลี่ยนแปลงได้ฝ่ายเดียว ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะคงดำรงถึงความจำเป็นในการรักษาประโยชน์สาธารณะอยู่เสมอ และจะต้องปรับปรุงแก้ไขให้เข้ากับวิวัฒนาการของความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยในการแก้ไข ปรับปรุงการจัดบริการสาธารณะดังกล่าวจะต้องกระทำโดยกฎหมายหรือต้องมีกฎหมายให้อำนาจกระทำได้ และแม้ว่าการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบริการสาธารณะนั้นจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งก็ตาม บุคคลนั้นจะอ้างสิทธิประโยชน์ที่ตนเองได้รับการบริการสาธารณะมาขัดขวางการเปลี่ยนแปลงบริการสาธารณะโดยกฎหมายมิได้

ค่านิยมการให้บริการสาธารณะ

ค่านิยมเป็นเรื่องที่มีการยึดถือปฏิบัติเป็นหลักในการดำรงชีวิตหรือในการทำงานค่านิยมอาจเป็นเรื่องของตัวบุคคล เช่น ความซื่อสัตย์ การยึดถือประโยชน์ส่วนรวม การยึดหลักความถูกต้อง ความตรงต่อเวลา เป็นต้น นอกจากนี้ในการให้บริการสาธารณะก็จำเป็นต้องมีค่านิยมรองรับ เพื่อใช้เป็นหลักยึดในการให้บริการแก่ประชาชน และทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจสูงสุด (เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์, 2550) ค่านิยมการให้บริการสาธารณะอาจสรุปได้เป็น 9 ประการ ได้แก่ 1. ค่านิยมเรื่องความพอเพียง 2. ค่านิยมเรื่องความเสมอภาค 3. ค่านิยมเรื่องความตรงเวลา 4. ค่านิยมเรื่องการมีจิตสำนึกของการให้บริการ 5. ค่านิยมเรื่องความก้าวหน้าของการให้บริการ

6. ค่านิยมเรื่องการยอมรับการร้องเรียน 7. ค่านิยมเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน 8. ค่านิยมเรื่องการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และ 9. ค่านิยมเรื่องความพึงพอใจของผู้รับบริการ (เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์, 2550)

1. ค่านิยมเรื่องความพอเพียง เป็นความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงในพื้นที่ต่าง ๆ มีปริมาณพอเพียงกับจำนวนประชากรที่มีความต้องการ ค่านิยมเรื่องความพอเพียงเกิดขึ้นจากแนวคิดที่ว่า เมื่อรัฐบาลคิดว่าต้องมีความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะเพิ่มขึ้น จะนำไปสู่การเพิ่มช่องทางการให้บริการใหม่ โดยอาจทำด้วยตนเอง ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น หรือทำสัญญาร่วมกับหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อให้การให้บริการสาธารณะพอเพียงในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยรัฐอาจดำเนินเพื่อให้การบริการสาธารณะเป็นไปอย่างพอเพียง เช่น การให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขยายบริการ การเปิดให้บริการหลังเลิกเวลาทำการ การให้บริการแบบหน่วยเคลื่อนที่ เป็นต้น

2. ค่านิยมเรื่องความเสมอภาค หมายถึงการที่ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความเท่าเทียมในการได้รับบริการจากภาครัฐ ไม่ถูกกีดกันในการให้บริการ และมีความเสมอภาคที่จะได้รับบริการจากมาตรฐานการให้บริการเดียวกัน

3. ค่านิยมเรื่องความตรงเวลา เป็นค่านิยมที่สำคัญซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของการให้บริการสาธารณะไม่ว่าจะเป็นในภาครัฐหรือในภาคเอกชน โดยความตรงต่อเวลาก็คือการที่ประชาชนได้รับบริการจากหน่วยงานที่ให้บริการภายในเวลาที่ถูกกำหนดไว้ รวมถึงความพึงพอใจในความรวดเร็วของการให้บริการ จากค่านิยมนี้ทำให้เกิดการบริการหลายรูปแบบ เช่น การให้บริการแบบเสร็จในจุดเดียว (One Stop Service) การนำคอมพิวเตอร์มาให้บริการ เป็นต้น

4. ค่านิยมเรื่องการมีจิตสำนึกของการให้บริการ เป็นค่านิยมสำหรับเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ เนื่องจากทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญต่อการให้บริการสาธารณะ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่ต้องให้บริการแก่ประชาชน โดยตรงที่จะต้องมีการให้บริการอย่างเต็มใจตื่นตัวต่อการให้บริการ และมีธรรมาภิบาลที่ดีในการให้บริการ รัฐอาจจะจัดทำมาตรฐานการให้บริการและการฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ เพื่อเสริมสร้างค่านิยมการมีจิตสำนึกของการให้บริการ

5. ค่านิยมเรื่องความก้าวหน้าของการให้บริการ หมายถึงการที่หน่วยงานผู้ให้บริการได้มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการให้บริการสาธารณะที่เป็นอยู่ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถสนองต่อการให้บริการได้อย่างพอเพียงและรวดเร็วขึ้น รวมถึงเพิ่มความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในระดับที่สูงขึ้น โดยหน่วยงานอาจจัดให้มีการให้บริการผ่านระบบอินเทอร์เน็ต หรือการให้บริการตอบรับทางโทรศัพท์อัตโนมัติ

6. ค่านิยมเรื่องการยอมรับการร้องเรียน คือการที่หน่วยงานผู้ให้บริการจะต้องให้ ผู้รับบริการสามารถร้องเรียนเมื่อได้ผลของการให้บริการที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งค่านิยมนี้ในปัจจุบัน ได้รับความสำคัญมาก โดยเฉพาะในระบบคุณภาพมาตรฐานสากลจะมีการกำหนดการยอมรับการ ร้องเรียนเป็นค่านิยมในการให้บริการของหน่วยงาน

7. ค่านิยมเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ค่านิยมนี้เกิดจากแนวคิดทางเลือกสาธารณะ (Public Choices) ที่เสนอให้ประชาชนผู้บริโภคสินค้าและบริการสาธารณะได้เข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการผลิตสินค้าและบริการสาธารณะ (Citizen Co-production) เนื่องจากในปัจจุบันภาครัฐ ประสบปัญหาด้านอัตรากำลังที่จำกัดในการให้บริการ ทำให้บริการได้ไม่เพียงพอและทั่วถึงจึงมี ความจำเป็นที่จะต้องดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการสาธารณะด้วย

8. ค่านิยมเรื่องการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน แม้ว่าในการให้บริการ สาธารณะจะต้องยึดถือกฎหมายและระเบียบในการให้บริการแก่ประชาชน แต่การที่หน่วยงาน ผู้ให้บริการได้สำรวจความต้องการ และความคาดหวังของประชาชนผู้ใช้บริการ จะเป็นข้อมูลที่ สำคัญที่จะทำให้หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ให้บริการนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจ การแก้ไข ปัญหา และการค้นหาทางเลือกหรือวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการปรับปรุงการให้บริการสาธารณะ เช่น แนวคิดการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relation Management: CRM) ที่ให้ความสำคัญต่อการ เรียนรู้ข้อมูลจากลูกค้า หรือประชาชนที่มาใช้บริการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ และความ คาดหวังของลูกค้า

9. ค่านิยมเรื่องความพึงพอใจของผู้รับบริการ ถือได้ว่าเป็นค่านิยมสูงสุดของการ ให้บริการสาธารณะ เนื่องจากเป็นเป้าหมายของการให้บริการสาธารณะโดยตรงที่หน่วยงานจะต้อง ส่งมอบบริการให้แก่ประชาชนให้ได้รับความพึงพอใจ ดังนั้นการแข่งขันการให้บริการ เพื่อให้ ลูกค้าหรือประชาชนเกิดความพึงพอใจสูงสุดจึงเป็นค่านิยมหลักขององค์กรในปัจจุบันทั้งภาครัฐ และเอกชน

แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในประเทศที่ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งและมีพัฒนาการปกครองท้องถิ่นมายาวนาน ภารกิจ ส่วนใหญ่ในด้านบริการสาธารณะซึ่งมิใช่เรื่องการค้าประเทศหรือการจัดระบบเงินตราจะค่อย ๆ เปลี่ยนมือมาสู่ท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบเกือบทั้งหมดและมีอิสระทั้งด้านการบริหารงานบุคคล งบประมาณ การจัดทำแผน และการออกระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ สำหรับส่วนกลางจะคอยดูแลอยู่ ห่าง ๆ ในฐานะผู้ตรวจราชการคอยให้คำแนะนำหรือช่วยแก้ปัญหา เมื่อมีความขัดแย้งภายใน ท้องถิ่นเองหรือระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นด้วยกันเอง

อย่างไรก็ดี ในกรณีของประเทศไทยนั้นเนื่องจากพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เมื่อเริ่มก่อตั้งเป็นรัฐชาติสมัยใหม่ในรัชกาลที่ 5 หรือเมื่อประมาณ 100 ปีเศษที่ผ่านมาเกิดขึ้นท่ามกลาง ปฏิบัติการได้คอบกับกระแสการล่าอาณานิคมของตะวันตก กระบวนการสร้างรัฐสมัยใหม่จึงเกิดขึ้น บนพื้นฐานของความรู้สึกไม่ไว้วางใจ (Distrust) ท้องถิ่นในการบริหารจัดการตนเองเช่นที่เป็นอยู่ ก่อนหน้านั้น การรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง (Centralization) จึงเป็นรูปแบบสำคัญของการจัดการ บริหารประเทศในระยะเริ่มต้น รัฐบาลกลางที่เมืองหลวงกรุงเทพฯเข้าไปจัดการในกิจกรรม และ ภารกิจต่าง ๆ ของท้องถิ่นเกือบทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การคมนาคม การสาธารณสุข การจัดเก็บภาษี การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ บริการสาธารณสุขปโภค และอื่น ๆ โดยระบบบริหาร ราชการส่วนภูมิภาคเป็นกำลังหลักสำคัญในการดำเนินงานแทนส่วนกลาง ส่วนหน่วยการปกครอง ท้องถิ่นที่ถูกจัดตั้งขึ้นในเวลาไล่เลี่ยกันต่อมานั้น แม้โดยตัวบทกฎหมายจะระบุถึงภารกิจต่าง ๆ มากมาย ที่สามารถจะกระทำได้ แต่ก็มีได้มีบทบาทอะไรมาจนทุกวันนี้เพราะถูกจำกัด โดย งบประมาณ กำลังคนและอำนาจ ที่สำคัญ คือ การมีหน่วยราชการส่วนภูมิภาคซึ่งมีอำนาจ กำลังคน และงบประมาณมากกว่าวางทับซ้อนอยู่ข้างบนในการดูแลภารกิจแบบเดียวกัน ประเทศไทยจึงถูก ประทับตราว่าเป็นรัฐรวมศูนย์

แม้ภายหลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญเช่น พ.ศ. 2475 และ พ.ศ. 2516 จะมีความพยายามนำเสนอการให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีบทบาทมากขึ้น แต่มิได้มีการเปลี่ยนแปลง ในเชิงโครงสร้างมากนัก หน่วยราชการส่วนภูมิภาคที่ขึ้นตรงต่อส่วนกลางยังเป็นผู้มีบทบาทหลัก ตลอดระยะหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ทั้งนี้เพราะความรู้เสถียรภาพทางการเมืองและรัฐบาล จวบจนกระทั่งเกิดกระแสเรียกร้องการปฏิรูปการเมืองและส่งผลให้เกิดรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ขึ้น ซึ่งเนื้อหาหลักส่วนหนึ่งคือการกระจายอำนาจหรือการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อลด อำนาจและบทบาทของราชการส่วนกลางและภูมิภาคให้น้อยลง ในขณะที่เพิ่มอำนาจและ บทบาทของทั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นในการดูแลตนเอง (Local Self-government or Autonomy) ให้มากขึ้น

ดังนั้นกระบวนการหรือรูปแบบการถ่ายโอนภารกิจต่าง ๆ ที่ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เคยรับผิดชอบมาให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการหรือจัดทำ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านการอนามัย การคมนาคม ทรัพยากรธรรมชาติ และอื่น ๆ จึงถูกกำหนดขึ้นตอนขึ้น ซึ่งโดยหลักการแล้ว หน่วยการ ปกครองท้องถิ่นจะได้ทั้งอำนาจในการจัดการงบประมาณและกำลังคนมากขึ้น เพื่อให้ได้สัดส่วนที่ เหมาะสมกับความรับผิดชอบที่มากขึ้น

วัตถุประสงค์หลักของการถ่ายโอนภารกิจและอำนาจให้กับท้องถิ่นนี้ก็คือเพื่อ 1. เพื่อให้การ ดำเนินกิจการต่าง ๆ ตรงกับความต้องการและปัญหาของในท้องถิ่นมากที่สุด 2. มีความรวดเร็วในการ

ดำเนินงานเพราะกระบวนการสั้นกว่า 3. มีความประหยัด 4. สามารถตรวจสอบได้ง่ายกว่า 5. กระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างความรู้สึกร่วมกันของคนในท้องถิ่นที่มีต่อชุมชนตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

แน่นอนนอกเหนือจากความยุ่งยากในการแยกแยะว่าภารกิจใดควรเป็นส่วนกลางหรือท้องถิ่น หรือการโยกย้ายถ่ายโอนคนและทรัพย์สินระหว่างกันแล้ว ปฏิบัติการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงมักจะเกิดขึ้นกับทุก ๆ การเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะจากผู้ที่รู้สึกว่าคุณถูกลดทอนอำนาจ ดังจะเห็นจากปฏิกริยาของผู้ที่อยู่ในวงการศึกษาก็ดี ในวงการสาธารณสุขก็ดี ที่พยายามแสดงเหตุผลว่า ระบบใหม่มีจุดอ่อนอย่างไร หรือการพูดถึงความไม่พร้อมของท้องถิ่นในหลาย ๆ ด้านที่จะรับโอนภารกิจและอำนาจ แต่ข้อที่ควรคำนึงมากกว่านั้นก็คือในขณะนี้เมื่อพูดถึงการกระจายอำนาจหรือการถ่ายโอนอำนาจให้แก่ท้องถิ่นมักจะไปเน้นส่วนที่เป็นของรัฐคือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งส่วนที่ควรจะให้มีความสำคัญเท่า ๆ กันคือ บทบาทชุมชนหรือภาคประชาชน เพราะจะทำให้เกิดการปกครองตนเองของท้องถิ่น อย่าง แท้จริงและจะเป็นการกลับไปสู่สภาวะประชาสังคม ที่ภาคประชาชนมีบทบาทนำหรือเท่าเทียมกับรัฐ และจะทำให้ความต้องการที่จะสร้างรัฐธรรมนูญ ที่ประกอบไปด้วยความโปร่งใส มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ การมีส่วนร่วมและตรวจสอบ ได้เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ในขณะที่ถ้าหากเน้นแต่การถ่ายโอนอำนาจแก่หน่วยการปกครองท้องถิ่นด้านเดียว อาจทำให้ยังอยู่ในวังวนการเมืองที่ฉ้อฉล เพียงแค่เปลี่ยนกลุ่มบุคคลสืบ ค่อยไปเท่านั้น ดังนั้นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนทั้งในแง่สร้างสรรค์และตรวจสอบองค์กรปกครองท้องถิ่นจึงมีความสำคัญยิ่งเท่า ๆ กับกระบวนการถ่ายโอนอำนาจให้แก่หน่วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบอาจมีทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ โดยมีตัวบทกฎหมายและระเบียบรับรอง และอาจเป็นทั้งรูปแบบการแสดงออกโดยจิตสำนึกของความรับผิดชอบต่อชุมชนในลักษณะต่าง ๆ ตามเงื่อนไขของแต่ละท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Citizen Participation) มีความหมายหลากหลาย และใช้คำภาษาอังกฤษแตกต่างกัน เช่น Popular Participation People Participation และ Public Participation ซึ่งต่างก็มีเป้าประสงค์และเนื้อหาสาระไปในทางเดียวกัน นักวิชาการหลายท่านทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วม” ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

เพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์ (2543, หน้า 11) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนซึ่งประกอบด้วยบุคคล กลุ่ม และองค์กรมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

การแสดงความคิดเห็น ชี้ประเด็นปัญหา การตัดสินใจ กำหนดนโยบาย การวางแผน การได้รับประโยชน์ การตรวจสอบการให้อำนาจรัฐทุกระดับ การติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาอุปสรรค ดังนั้น การทำงานแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับบุคคลและองค์กรหลายประเภทเพื่อให้เกิดความสามานไมตรี

พรณิภา โสติพันธ์ (2543, หน้า 21) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนทั้งของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน ร่วมกันรับผิดชอบหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อการพัฒนาและแลกเปลี่ยนให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำของกลุ่มหรือองค์กร

บุญเลิศ ไชยสวัสดิ์ (2550) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ร่วมมือ ร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรรอบบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาภูมิปัญญา การรับรู้ สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

สำหรับชาวต่างประเทศ 2 ท่าน คือ Wine (1982 อ้างถึงใน บุญเลิศ ไชยสวัสดิ์, 2550) และ Ervin (1976) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้อย่างน่าสนใจว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วยมิติต่าง ๆ 3 มิติ คือ 1. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรและจะทำอย่างไร 2. สามารถมีส่วนร่วมได้ในลักษณะใด และ 3. จะแบ่งปันผลประโยชน์อย่างไรจากการดำเนินการ การมีส่วนร่วมต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหา โดยเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ใช้ความชำนาญในการคิดสร้างสรรค์ และใช้วิทยาการที่เหมาะสม รวมไปถึงการติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้วย

ขั้นตอนในการมีส่วนร่วม

การดำเนินการใดๆ ให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องเป็นเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน หรือมากขั้นตอนมากที่สุด มิใช่มีส่วนร่วมเพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ทำนองคล้ายกันกับความหมายของ “การมีส่วนร่วม” สำหรับขั้นตอนการมีส่วนร่วมนักวิชาการต่างก็เสนอแนะแนวคิดและหลักการแตกต่างกันไปมากบ้างน้อยบ้าง

Cohen and Unhoff (1977, pp. 324-328) กล่าวว่า การให้ประชาชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมนั้นต้องเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมใน 5 ขั้นตอนดังนี้ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน (Planning) ประกอบด้วย การได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ การประชุมชี้แจง การระดมความคิด ตลอดจนกำหนดกิจกรรมและวางแผนปฏิบัติ

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากรการบริหาร และประสานความร่วมมือ

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ประโยชน์ทางด้านสังคม หรือประโยชน์ส่วนบุคคล

5. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล (Evaluation) เป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินการ

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1981, pp.41-49 อ้างถึงใน บุญเลิศ ไชยสวัสดิ์, 2550) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ถือว่าเป็นรูปแบบที่จริงหรือสมบูรณ์ จะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผนประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดอันดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามและประเมินผลและประการสำคัญ คือ การตัดสินใจด้วยตนเอง

2. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการและการบริหารใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมทางการเงิน และการบริหาร

3. การใช้ประโยชน์ ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและควบคุมสังคม

4. การได้รับประโยชน์ ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นฐานที่เท่ากัน ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือวัตถุก็ได้

องค์การสหประชาชาติ (UN, 1975, p. 19 อ้างถึงใน บุญเลิศ ไชยสวัสดิ์, 2550) ได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) เป็นโครงการอาสาสมัครหรือรวมตัวกันเองขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง

2. การมีส่วนร่วมแบบชักนำ (Induced) เป็นการเข้าร่วมโครงการด้วยความต้องการ ความเห็นชอบหรือการสนับสนุน โดยองค์กร ซึ่งเป็นรูปแบบทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนา

3. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (Coerced) เป็นการเข้าร่วมภายใต้การดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล ภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่จะไม่ได้ผลในระยะยาว

ในส่วนของนักวิชาการไทยไม่ว่าจะเป็น ไพรัตน์ เคะชรินทร์ ปรีญา เวสารักษ์ และ ประธาน สุวรรณมงคล (2515 อ้างถึงใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, 2527) อकिन ระพีพัฒน์ (2527) และ เจริญศักดิ์ ปิ่นทอง (2526) ต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการใด ๆ ก็ตาม โดยหลักการแล้วควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นโครงการ กล่าวคือ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การร่วมคิด และแสวงหาปัญหา
2. ร่วมวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ รวมตลอดจนจัดเรียงลำดับความสำคัญ
3. ร่วมในขั้นตอนปฏิบัติหรือดำเนินงาน
4. ร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ

จากความหมายและขั้นตอนในการมีส่วนร่วมที่ได้กล่าวข้างต้น จะเห็นว่ากิจกรรม/โครงการใดๆที่รัฐบาลหรือองค์กรต่าง ๆ จัดทำขึ้น จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือกลุ่มคนภายในสังคมได้เข้าไปเกี่ยวข้องในกระบวนการทุกขั้นตอนของกิจกรรม/โครงการนั้น ตั้งแต่ร่วมวางแผนการดำเนินงาน ร่วมตัดสินใจ ร่วมในการปฏิบัติการ ร่วมในการรับผลประโยชน์ และร่วมในการติดตามประเมินผล

สิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ

เป็นที่น่าสังเกตว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 สืบเนื่องจนมาถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 ได้บัญญัติสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการ กิจการสาธารณะ รวมตลอดจนการบำรุง รักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้มาก เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการตรวจสอบ และควบคุมการทำงานของภาครัฐบาลในระดับต่าง ๆ มากขึ้น

สิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรากฏอยู่ในมาตรา 45 และมาตรา 56 มาตรา 59 และมาตรา 79

“มาตรา 46 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

“มาตรา 56 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมทั้งรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติ และต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่

ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ อนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของคน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

“มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสีย สำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่อง ดังกล่าว ทั้งนี้ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ”

“มาตรา 79 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวม ทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน”

นอกจากสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมตามมาตราดังกล่าวแล้ว รัฐธรรมนูญยังได้ กำหนดสิทธิของประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการดำเนินกิจการสาธารณะของ ภาครัฐไว้ใน มาตรา 57 มาตรา 58 มาตรา 60 และมาตรา 76

“มาตรา 57 สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมาย บัญญัติกฎหมายความพรรคหนึ่งต้องบัญญัติให้มีองค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้บริโภคทำ หน้าที่ให้ความเห็นในการตรากฎหมาย กฎ และข้อบังคับ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการ ต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค”

“มาตรา 58 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ ในครอบครอง ของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูล นั้น จะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับ ความคุ้มครองของบุคคลอื่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

“มาตรา 60 บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐใน การปฏิบัติราชการทางปกครอง อันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน ทั้งนี้ตามที่ กฎหมายบัญญัติ”

“มาตรา 76 รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนด นโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้ง การตรวจสอบการใช้อำนาจทุกระดับ”

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

อำนาจ อนันตชัย (2526, หน้า 16) ได้อธิบายถึงการที่คนจะมีความร่วมมือกับงานต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจนั้น เนื่องจากปัจจัยที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. ความต้องการที่จะร่วมทำงานกลุ่ม
2. ความต้องการที่จะเป็นผู้มีความสำคัญ
3. ความต้องการที่จะได้รับผลประโยชน์
4. ความต้องการที่จะทดลองกระทำ
5. ความต้องการที่จะแก้ตัวที่จะทดแทนความผิดพลาดที่เคยทำมาในอดีต

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 183) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาครอบครัว กลุ่มละแวกบ้านชุมชน หมู่บ้าน ตลอดจนสังคมนั้น ทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในครอบครัวและสังคมให้เจริญก้าวหน้า เรื่อยมา การมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าว เกิดจากแนวความคิดสำคัญ 6 ประการ คือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน เกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคลซึ่งบังเอิญเห็นพ้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม
2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้มุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนในทิศทางที่พึงปรารถนาการตัดสินใจร่วมกันนั้นจะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เคริเริ่มกระทำการที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น
4. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือ บุคคลสำคัญ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร
5. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้ง ๆ ที่ยังไม่เกิดศรัทธาหรือมีความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ขอแรงผู้น้อยทำงาน เป็นต้น
6. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ เช่น ให้ทำงานเยี่ยงทาส ฯลฯ

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2549, หน้า 20) ได้สรุปและรวบรวมปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนา โดยแบ่งออกเป็นปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยทางด้านบุคคลและทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย เพศ อายุ ภูมิฐานะระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพในครอบครัว ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้ สถานะที่ทำงาน ระยะเวลาในการประกอบอาชีพในชุมชน

2. ปัจจัยทางด้านสังคม ประกอบด้วย ความต้องการเกียรติเป็นที่น่ายกย่องจากบุคคลอื่น การได้รับการชกแจงจากผู้นำชุมชน เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่โครงการ และความต้องการเป็นกลุ่มเป็นพวก เคยมีกิจกรรมแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ร่วมกันมาก่อน การคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน และความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีของคนในชุมชน

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543, หน้า 192) ได้รวบรวมและสรุปปัจจัยที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ปัจจัยด้านกลไกของรัฐ โดยรัฐจะต้อง กำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น สนับสนุนกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ระบบราชการต้องเอื้ออำนวยและเพิ่มโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชน มีการติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง

2. ปัจจัยด้านประชาชน โดยประชาชนในชุมชนจะต้อง มีความรู้ ความเข้าใจและมีบทบาทในการพัฒนา เป็นฝ่ายตัดสินใจ ริเริ่มกิจกรรม และรับผลประโยชน์ เป็นสมาชิกทางสังคม หรือเป็นผู้นำท้องถิ่น มีการติดต่อ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานอื่น ได้รับการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

3. ปัจจัยด้านการพัฒนา โดยการพัฒนาจะต้อง ศึกษาชุมชนเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของกระบวนการมีส่วนร่วม ค้นหาผู้นำที่มีศักยภาพ รวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อหาหนทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ดำเนินงานพัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

ปัจจัยจูงใจ

การได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา การบริการ สาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

Reeder (1974, pp. 39-53 อ้างถึงใน ปารีชาติ วลัยเสถียรและคณะ, 2543) ได้กล่าวถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. การปฏิบัติตนให้คล้ายตามความเชื่อพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะเลือกแบบวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง

2. มาตรฐานคุณค่าบุคคลและกลุ่มบุคคลเหมือนจะเลือกปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของตนเอง

3. เป้าหมายบุคคลและกลุ่มบุคคลเหมือนจะส่งเสริม ปกป้อง และรักษาเป้าหมายของตนเอง

4. ประสบการณ์ที่ฝึกปฏิกิริยารวมชาติ พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล บางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ฝึกปฏิกิริยารวมชาติ

5. ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติตามแบบที่คาดหวังว่า จะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะตามที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วย

6. การมองแต่ตัวเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตนเองควรต้องกระทำเช่นนั้น

7. การบีบบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนเองถูกบีบบังคับให้ทำ

8. นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเรามีนิสัยชอบกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ

9. โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งโครงสร้างของสังคมเอื้ออำนวยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำเช่นนั้นเท่าที่พวกเขาได้รับรู้มา

10. ความสามารถ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างที่ตนเห็นว่าสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์เช่นนั้น

11. การสนับสนุนบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติ เมื่อเขาารู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุนที่ดีเพื่อให้กระทำเช่นนั้น

Cohen and Uphoff (1977) แบ่งปัจจัยของผู้เข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้

1. อายุและเพศ บ่งบอกถึงลักษณะบุคคล ความสำคัญของประชากรเกี่ยวกับอายุและเพศในการมีส่วนร่วมจะมีความแตกต่างกันตามความสนใจของแต่ละกลุ่มอายุ หรือกลุ่มเพศ เช่น เพศชายจะมีความสนใจต่อสิ่งที่ท้าทายความรุนแรง เพศหญิงจะสนใจเรื่องความสงบการเปลี่ยนแปลงที่ค่อยเป็นค่อยไป ส่วนอายุจะส่งผลในแง่การแสดงออกถึงประสบการณ์ความเชื่อมั่นในตนเอง

2. สถานะทางครอบครัว สถานะของบุคคลในแต่ละครอบครัวมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยทั่วไปแล้วหัวหน้าครอบครัวมักจะมีอำนาจในการตัดสินใจมากกว่าสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว ฉะนั้นจะต้องศึกษาหัวหน้าครอบครัวของประชาชนกลุ่มเป้าหมายว่ามีลักษณะนิสัย ความประพฤติ และค่านิยมอย่างไรเพื่อจะได้เข้ามาได้ตรงจุดที่ต้องการ

3. การศึกษา เป็นตัวแปรสำคัญ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วม การศึกษาทำให้คนมีความรู้กว้างไกล และมักจะพบแนวความคิด ข้อเสนอแนะที่ดีจากบุคคลที่มีการศึกษาดีในทำนองเดียวกัน

อาจพบความประหลาดใจกับความคิดของคนที่มีการศึกษาไม่มากแต่ทุกคนอยู่ร่วมกันต้องหาจุดพบกันครึ่งทางหรือเป็นตัวกลางในการประสานงานให้อยู่ร่วมกันโดยสันติ

4. การแบ่งแยกทางสังคม เชื้อชาติ ศาสนา ชนชั้น และถิ่นกำเนิด เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสนใจระมัดระวังว่าจะดำเนินการได้เพียงใดเพราะทุกพื้นที่ที่มีได้เป็นสากลไปหมดบางแห่งมีวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม บางแห่งให้ความสำคัญกับวัตถุ บางแห่งให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุเป็นต้น

5. อาชีพ ลักษณะทางอาชีพมีความสัมพันธ์ต่อประชากรในกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลประโยชน์ โดยทั่วไปแล้วอาชีพแยกออกเป็นหลายประเภท เช่น อาชีพเกษตรกรรม อาชีพค้าขาย อาชีพช่างฝีมือ อาชีพรับจ้าง อาชีพประมง

6. รายได้และแหล่งรายได้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมเพราะการมองเห็นว่าจะได้รับผลประโยชน์ที่มากขึ้น ย่อมจูงใจให้คนเข้ามามีส่วนร่วม

7. ระยะเวลาตั้งถิ่นฐานในท้องถิ่นและระยะทางจากบ้านไปยังสถานที่ดำเนินโครงการ คนที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานในท้องถิ่นก็จะเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าคนที่มีระยะเวลาก่อตั้งถิ่นฐานไม่นาน ในทำนองเดียวกันหากระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานที่ดำเนินโครงการ ใกล้คนก็จะเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าคนที่ระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานที่ดำเนินโครงการ ไกล

8. การเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะเฉพาะอย่าง เช่น สภาพการรับจ้างหากมีโครงการดำเนินการในพื้นที่ที่มีผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วม การได้รับผลประโยชน์บางอย่างจากโครงการนั้น เช่น ถือครองที่ดินบริเวณที่มีโครงการก่อสร้างถนนลาดยางตัดผ่าน คนพวกนี้เป็นกลุ่มพิเศษที่ต้องได้รับความเอาใจใส่เท่า ๆ กับคนอื่น

ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม

แม้หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมีเป้าหมายในการให้ประชาชนในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุดก็ตาม แต่กรณีของประเทศไทยเท่าที่ผ่านมาถึงถือว่าประชาชนยังมีบทบาทน้อยมาก การดำเนินการต่าง ๆ มักกระทำโดยองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐแต่เพียงลำพัง ข้อสังเกตที่ประจักษ์ชัดคือ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 สืบเนื่องจนมาถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 ได้ให้สิทธิแก่ประชาชนมากขึ้นในหลาย ๆ ด้าน เปิดโอกาสให้ประชาชนเรียนรู้และให้สิทธิของตนเองตามกฎหมายมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรวมพลังของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินกิจการสาธารณะขององค์กรของรัฐมากขึ้น

หากวิเคราะห์ถึงสภาพการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของประเทศไทย พบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรค และทำให้การดำเนินโครงการหลายประเภทเป็นไปอย่างไม่โปร่งใส อาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ประชาชนเองยังขาดความตระหนัก ซึ่งหมายถึง ความรู้ ความเข้าใจที่แท้จริงในสิทธิและบทบาทหน้าที่ของตนเอง และจิตสำนึก ซึ่งหมายถึงความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสิ่งแวดล้อม

ในประเด็นนี้ เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2526) มองว่าเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล แต่ละคนอาจมองการบริหารกิจการสาธารณะในลักษณะที่ว่ามิใช่บทบาทหน้าที่ของตน องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่รับผิดชอบจัดการให้กับประชาชน

อีกประเด็นหนึ่งประชาชนอาจมองว่าตนเองมิได้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง การเข้าไปมีส่วนร่วมจึงไม่อาจทำให้ตัวเองได้รับผลประโยชน์อะไร

2. ระบบราชการแบบเดิมที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม

ระบบอุปถัมภ์ เป็นอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาความเกรงใจและความยากจนที่ทำให้ชาวชนบทต้องค้นหาที่พึ่ง ความไม่มั่นใจในสถานภาพทางสังคมของตนเอง ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งต้องพึ่งพามุคคณาภิชนนอก คูณตนเอง และพยายามเลือกผู้นำที่สามารถอุปถัมภ์ ตัวเองได้

ระบบราชการที่ยังไม่มีการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนไม่ต้องการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการใด ๆ เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ

ความคิดของเจ้าหน้าที่ หรือข้าราชการที่รับผิดชอบที่ว่าตนเองเป็นผู้มีหน้าที่แต่เพียงลำพังในการบริหารกิจการสาธารณะ ประชาชนเป็นเพียงผู้ที่คอยรับผลประโยชน์ การให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมอาจทำให้การทำงานล่าช้า รุงรัง และไม่ทันการ

รูปแบบในการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากสิ่งที่ได้พบทวนมาทั้งหมดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกิจการสาธารณะของภาครัฐ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด สามารถกระทำได้ใน 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ ประชาชนในพื้นที่โครงการและผู้จะได้รับผลกระทบ จะต้องได้รับแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ และผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับข่าวสารดังกล่าวต้อง ได้รับก่อนการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในลักษณะของการปรึกษาหารือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนที่มีส่วนได้ – เสียโดยตรง ทั้งนี้เพื่อเป็นการรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการให้ประชาชนได้ทราบ และรับข้อเสนอแนะ เพื่อประกอบการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนผู้มีส่วนได้ – เสีย จะได้ทำความเข้าใจร่วมกันด้วยเหตุผล ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบนี้สามารถทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ

3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) ซึ่งจัดประชุมในชุมชนที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยผู้ดำเนินการจะส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการ (Public Hearing) การประชุมลักษณะนี้จำเป็นสำหรับโครงการขนาดใหญ่ที่มีเรื่องของเทคนิค และวิชาการที่เกี่ยวข้อง การประชุมลักษณะนี้ต้องเปิดกว้างสำหรับสาธารณะ

4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ ถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทางปฏิบัติจริง การดำเนินโครงการซึ่งมักดำเนินการในรูปของคณะกรรมการจะต้องมีตัวแทนของประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย

5. การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้ แม้จะไม่ใช่วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องสิทธิหรือการใช้สิทธิของประชาชนเมื่อเห็นว่าเกิดความไม่โปร่งใสหรือความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นในการดำเนินโครงการ

เหตุผลและความจำเป็นของการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมนับเป็นหัวใจที่สำคัญของการพัฒนาในทุกระดับตั้งแต่องค์กรในชุมชนเล็กๆ องค์กรชุมชนในชนบท องค์กรชุมชนในบริษัทเอกชน จนถึงการพัฒนาประเทศที่ต้องใช้มติของภาคประชาชนในการจัดการและการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน กระบวนการมีส่วนร่วมก่อให้เกิดพลังของทุกฝ่ายในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบแทนจากการที่ได้ทำงานร่วมกันนั้น และผลจากการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ นำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ (ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2548, หน้า 193) และยังได้กล่าวถึงเหตุผลและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในกระบวนการตัดสินใจของรัฐในฐานะเป็นมาตรการทางกฎหมายเป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทย เพราะในอดีตสังคมไทยมีการพูดถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวางในแง่ของหลักการ ประโยชน์และความจำเป็น หากแต่การดำเนินการให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนหรือไม่ นั่น เป็นเอกลักษณ์ของหน่วยงานและ

เจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพราะตามหลักการปกครองที่ยึดถือกันนั้น มองว่าการใช้อำนาจที่ชอบด้วยกฎหมายย่อมเป็นการกระทำเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะด้วยตัวของมันเอง จึงไม่จำเป็นต้องมีการสอบถามหรือรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐ สถานการณ์นี้เริ่มเปลี่ยนไป เมื่อมีการใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีการประชาพิจารณ์ การรับรองสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนตาม รัฐธรรมนูญ 2540 ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกระดับตั้งแต่การร่วมรับรู้ ร่วมให้ข้อมูล ร่วมกระทำการ ร่วมตรวจสอบ จนถึงการร่วมตัดสินใจ

2. ปัญหาความเข้าใจไม่ตรงกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายเห็นร่วมกันถึงความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในทางการเมืองและการบริหาร หากแต่การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักการที่มีความหมายกว้างขวาง ซึ่งรวมรูปแบบที่มีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันฉะนั้น จึงควรทำความเข้าใจให้ตรงกับกับแนวคิด กระบวนการมีส่วนร่วมที่จะนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

3. การขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการรับฟังความคิดเห็น และการปรึกษาหารือที่หลากหลาย ซึ่งหลายฝ่ายเข้าใจผิดว่า การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหมายถึง การประชาพิจารณ์ หรือการมีส่วนร่วม แต่ในตามความหมายที่แท้จริงหมายถึง กระบวนการในทุกระดับของการปฏิบัติตามภารกิจ ที่จะลดความขัดแย้ง และการรวมพลังที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนา นอกจากความจำเป็นของการมีส่วนร่วมที่กล่าวแล้ว กระบวนการมีส่วนร่วมยังก่อให้เกิดการสนับสนุนการปฏิบัติงานของทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่จะต้องรับฟังและยอมรับสิทธิของประชาชนในชุมชนผู้ที่อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาทั้งของภาครัฐและเอกชน ดังนั้นการร่วมรับฟังความคิดเห็น การร่วมในกิจกรรมและขั้นตอนของการพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนา เพราะจะลดความขัดแย้ง และผลกระทบที่จะพึงเกิดขึ้นในอนาคต

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของเทศบาลเมืองแสนสุข

เทศบาลเมืองแสนสุข ได้จัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556 – 2558) โดยมีแนวคิดในการวางแผนให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอบ้านนาถ และนโยบายผู้บริหาร

ท้องถิ่น เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาลได้อย่างแท้จริง

วิสัยทัศน์การพัฒนาท้องถิ่น (เทศบาลเมืองแสนสุข)

“เทศบาลเมืองแสนสุข เป็นเมืองน่าอยู่ แหล่งท่องเที่ยวสวยงามและยั่งยืน รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจรุ่งเรือง ประชาชนอยู่ดีมีสุข ชุมชนเข้มแข็ง ภายใต้ระบบการบริหารท้องถิ่นที่มีธรรมาภิบาล”

พันธกิจการพัฒนาท้องถิ่น

ภายใต้แนวทางการพัฒนาที่มุ่งเน้น “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยน้อมนำตามแนวทาง “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” จึงได้กำหนดพันธกิจของการพัฒนาท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. พัฒนาการศึกษาคณะและคุณภาพชีวิต พัฒนาคณะให้มีคุณภาพ คุณธรรม ครอบครัวยั่งยืน เสริมสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ ประชาชนมีความสุขอนามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ อนุรักษ์จารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คงอยู่ จัดทำแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดคุณค่า
2. เสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ ผู้แหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและยั่งยืน พัฒนาการค้า การท่องเที่ยว และส่งเสริมอาชีพของประชาชน ให้ประชาชนมีงานทำ มีการประกอบสัมมาอาชีพที่ดีและมีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง มุ่งเสริมสร้างศักยภาพเศรษฐกิจภายในท้องถิ่นให้สามารถแข่งขันได้ นำความรู้และนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนา ใช้จุดแข็งของควมมีชื่อเสียงของสถานที่ท่องเที่ยวและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ในการสร้างบรรยากาศที่ดี กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้าน โครงสร้างพื้นฐาน
3. สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน สนับสนุนให้ชุมชนมีองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อคุ้มครองฐานทรัพยากรและส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากร สร้างจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม
4. พัฒนาระบบบริหารจัดการท้องถิ่นให้เกิดธรรมาภิบาล และมุ่งเน้นการบริการที่เป็นเลิศอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เสมอภาคเท่าเทียมกัน ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพของข้าราชการและเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองแสนสุข

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

1. สถานศึกษาในสังกัดได้รับการพัฒนามาตรฐานการให้บริการ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเครื่องมือเครื่องใช้เพียงพอ ทันสมัย เด็กได้รับโอกาสทางการศึกษา

2. ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรง ได้รับการบริการด้านสาธารณสุขอย่างสมดุล ทั้งการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ ได้รับสวัสดิการอย่างเพียงพอและทั่วถึง ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3. ทุกภาคส่วนร่วมกันอนุรักษ์ สืบสานประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

4. ประชาชนในท้องถิ่นเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีการจัดการองค์ความรู้ ส่งเสริมครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

1. ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้ มีงานทำ นำความรู้และนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาอาชีพ เศรษฐกิจภายในท้องถิ่นสามารถแข่งขันได้

2. การท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานและคุณภาพ พัฒนาสู่แหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3. โครงสร้างพื้นฐานมีมาตรฐาน สามารถรองรับการเจริญเติบโตของเมืองในระยะยาว และประชาชนมีความสะดวกปลอดภัยในการสัญจร

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการดูแล รักษา ฟื้นฟู เกิดความสมดุล ระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ด้านการบริหารจัดการ

1. บริหารงานท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการบริการที่เป็นเลิศ รวดเร็วและทันสมัยภายใต้ธรรมาภิบาล

นโยบายผู้บริหารท้องถิ่น (เทศบาลเมืองแสนสุข)

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต กำหนดแนวทางการดำเนินการดังนี้

1.1 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน ตลอดจนผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส

โดยการ

1.1.1 บริการตรวจสุขภาพเบื้องต้นเข้าถึงทุกชุมชน

1.1.2 บริการให้ความรู้คุณแม่่มือใหม่อย่างจริงจัง

1.1.3 โครงการพัฒนาผู้มีรายได้น้อย

1.1.4 บริการตรวจสุขภาพประจำปีเบื้องต้น และทั่วถึงทุกชุมชน

1.1.5 จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพกายสุขภาพใจ

- 1.1.6 ขึ้นทะเบียนผู้ด้อยโอกาส คนชรา ผู้ป่วยเอดส์ ผู้พิการ เพื่อรับเบี้ยยังชีพถึงบ้าน
- 1.1.7 ร่วมสร้างสรรค์ดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ กับหน่วยงานที่มีศักยภาพในการให้คำปรึกษา, ช่วยเหลือ เช่น มหาวิทยาลัยบูรพา
- 1.2 ยกระดับมาตรฐานบริการด้านการศึกษา ส่งเสริม และสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้ประชาชน โดยการ
- 1.2.1 ยกระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน จัดหาคำาเรียน โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์เสริมทักษะเด็ก เครื่องแบบ ฯลฯ และพัฒนาคุณภาพอาหารกลางวันและนม
- 1.2.2 จัดให้มีรับ-ส่งนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.2.3 จัดชั่วโมงนอกเวลาเรียนปกติ พัฒนาทักษะคอมพิวเตอร์ ภาษานานาชาติ พัฒนาจริยธรรม คุณธรรม และกิจกรรมพัฒนาความรู้รอบตัว
- 1.2.4 สนับสนุนการเรียนการสอน ภาษานานาชาติ อาทิเช่น อังกฤษ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ฯลฯ
- 1.2.5 จัดทำโครงการ “เอกลักษณ์แสนสุข เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เอกลักษณ์ชุมชนแสนสุขอย่างยั่งยืน
- 1.2.6 จัดเวที “All Star อนาคตแสนสุข“ ให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความสามารถ และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์
- 1.2.7 สนับสนุนการศึกษาพิเศษสำหรับผู้พิการตามอัธยาศัย
- 1.3 ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเสพติด การป้องกันอาชญากรรมและอุบัติเหตุ โดยการ
- 1.3.1 เร่งรัดจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการด่วน ด้านภัยร้ายคุกคาม
- 1.3.2 เร่งรัดปฏิบัติการ “ตรวจเข้มทุกซอย ปลอดภัยทุกบ้าน 24 ชั่วโมง ด้วยสายตรวจ จีพีเอสและตู้แดงอิเล็กทรอนิกส์ทั้งกลางวันและกลางคืน
- 1.3.3 เร่งรัดจัดตั้ง สถานีตรวจสกัดจุดอันตราย ให้ทั่วถึงทุกชุมชน เพื่อเฝ้าระวังอาชญากรรมและรับแจ้งภัยคุกคามสามารถให้ความช่วยเหลือตลอด 24 ชั่วโมง
- 1.3.4 เร่งรัดติดตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV) ยกระดับความปลอดภัยเมืองแสนสุข เพิ่มความอบอุ่นใจจากภัยรอบตัวทั้งกลางวันกลางคืน ตามจุดอันตราย
- 1.3.5 ร่วมมือกับรัฐ ดำรวจ ทหารแก้ไขปัญหาอาชญากรรม
- 1.3.6 สร้างเครือข่าย ฝึกอบรมอาสาสมัคร ชุมชนจากผู้ขับขี้อเตอร์ไซค์รับจ้าง

1.3.7 ติดตั้งระบบ Call Center ให้บริการคอยติดตามแก้ไขปัญหาดูแลใกล้ชิด 24 ชั่วโมง

1.3.8 ประสานภาครัฐ ดำรวจ ทหาร ชุดเฉพาะกิจ เคลื่อนที่เร็ว อาสาสมัคร กวาดล้างยาบ้า กัญชา เฮโรอีน ยาไอซ์ เต็มพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

1.3.9 เร่งทำประชาคมลับ รับแจ้งเบาะแส จับและเผาทำลายข้อมูลเบาะแส

1.3.10 เร่งระดมปิดล้อมตรวจค้นผู้ต้องสงสัย และสถานที่ซุกซ่อนยาเสพติด

1.3.11 ร่วมกันตั้งจุดสกัด ในเส้นทางลำเลียงขนย้าย

1.3.12 ขยายพื้นที่กิจกรรมเชิงบวกให้แก่เยาวชน อาทิเช่น ลานกีฬาชุมชน ลานดนตรี ลานกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อให้ห่างไกลยาเสพติด

1.4 ส่งเสริมอนุรักษ์ และเผยแพร่วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

1.5 พัฒนาบริการด้านสาธารณสุข สร้างเสริมสุขภาพพลานามัยของประชาชน

1.6 ส่งเสริมกิจกรรมกีฬา สนับสนุนและพัฒนาพื้นที่นันทนาการ โดยการ

1.6.1 จัดให้มีลานกีฬา สนามเด็กเล่น ลานดนตรี ลานกิจกรรมสร้างสรรค์ให้ประชาชนมีสถานที่พักผ่อน ออกกำลังกาย

1.6.2 ผลักดันให้สวนสุขภาพเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างนันทนาการที่มชาดิ

1.6.3 เร่งรัดปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว (Green Globe) โดยควบคุมมลภาวะจากเสียง และอากาศ เพื่อฟอกปอดให้ประชาชน

2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว และเศรษฐกิจ กำหนดแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักในระดับประเทศ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและมาตรฐานการบริการ โดยการ

2.1.1 เร่งรัด โครงการ “บางแสนโค้งดั่ง - มนต์ขลังสามมุข – คนชุกหนองมน” ประชาสัมพันธ์เชิงรุกทั้งในและต่างประเทศ กระตุ้นนักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้ออย่างต่อเนื่อง

2.1.2 ส่งเสริมตำนานสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองบางแสน ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อแสน ศาลเจ้าแม่สามมุขให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่

2.1.3 เร่งฟื้นฟูตลาดหนองมน โดยการปรับสภาพภูมิทัศน์บริเวณตลาดและบริเวณสะพานลอยคนข้ามถนนสุขุมวิท และอบรมให้ความรู้กับพ่อค้า – แม่ค้า ให้มีความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตสินค้าให้ตรงตามความต้องการของตลาด พัฒนาคุณภาพ และความหลากหลายของสินค้าพื้นเมือง

2.1.4 ผลักดันเน้นการประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักท่องเที่ยวให้แวะมาจับจ่ายใช้สอยที่ตลาดหนองมน

2.2 ส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน โดยการ

2.2.1 ลดค่าครองชีพ รายจ่ายให้ประชาชน โดยระบบจัดเก็บภาษีที่เป็นธรรม

2.2.2 ประสานความร่วมมือกับธนาคาร จัดหาสินเชื่อเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ

2.2.3 ผลักดันผู้ผลิตชั้นนำ และหน่วยงานภาครัฐร่วมกันจำหน่ายสินค้าของดีราคา

ถูก

2.2.4 ฝึกอบรมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติให้กับประชาชน โดยการจัดหาหลักสูตร วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ

2.2.5 เร่งสร้างจุดเด่นของสินค้าให้น่ากินน่าซื้อ

2.2.6 ส่งเสริมการฝึกอบรมการพัฒนาารูปแบบบรรจุภัณฑ์ หีบ ห่อ ของสินค้า

ให้น่าสนใจ

2.2.7 ฝึกอบรมส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเศรษฐกิจท่องเที่ยวใหม่ ๆ ให้กับ

ประชาชน

2.2.8 จัดทำคู่มือ แผนที่ท่องเที่ยวในแสนสุขให้ทั่วถึงครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวแหล่งอาหาร ของฝากและที่พัก

2.2.9 เร่งพัฒนาการประชาสัมพันธ์เชิงรุกทั้งในและต่างประเทศ

2.3 ปรับปรุงและพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน โดยการ

2.3.1 เร่งรัดซ่อมแซมถนนที่ชำรุดให้ใช้งานได้ตลอดเวลา

2.3.2 เพิ่มความปลอดภัยในการใช้ถนน โดยการติดตั้งสัญญาณไฟจราจร ข้ามทางม้าลาย ป้ายบอกเส้นทาง ป้ายสะท้อนแสง และทาสีตีเส้นถนนสายต่าง ๆ

2.3.3 ก่อสร้างท่อระบายน้ำเพิ่มเติม

2.3.4 เร่งรัดการทำความสะอาดท่อระบายน้ำ กำจัดกลิ่น ยุง แมลงสาบ และหนู

2.3.5 แก้ไขปัญหาท่อระบายน้ำอุดตัน และเร่งเปลี่ยนฝาท่อที่ชำรุด

2.3.6 เร่งรัดขุดลอก คู คลองที่ตื้นเขินทั่วทั้งโครงข่ายการระบายน้ำ

2.3.7 เร่งรัดติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่าง 500 จุด

3. ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมชายทะเล และบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยการ

3.1.1 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Eco – tourism)

3.1.2 ส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ทะเล เช่น บ้านปลา คอนโดปู และส่งเสริมอาชีพชาวประมงแหลมแท่น เขาสามมุข หาดวอนนภา

3.2 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการ

3.2.1 เร่งรัดศึกษาและดำเนินการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งอย่างยั่งยืน

3.2.2 ทำความสะอาดชายหาดให้สะอาดทั้งวัน

3.2.3 ให้บริการ ห้องน้ำ ห้องอาบน้ำ สะอาดได้มาตรฐาน

3.2.4 จัดหน่วยเฝ้าระวังช่วยเหลือชายฝั่ง (Bay Watch) ทำหน้าที่สายตรวจชายหาดเพื่อรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

3.2.5 เพิ่มประสิทธิภาพเครื่องมือช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทางทะเลอย่างรวดเร็วและทันสมัย

4. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการที่ดี กำหนดแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

4.1 เสริมสร้างศักยภาพบุคลากรให้มีคุณภาพ คุณธรรม และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงโดยการ

4.1.1 ฝึกอบรม ทักษะ การบริการ ให้กับพนักงาน เพื่อบริการผู้มาติดต่อเทศบาลให้ได้รับบริการที่ดีและประทับใจ

4.2 เพิ่มประสิทธิภาพบริการระบบการให้บริการประชาชน โดยการ

4.2.1 จัดให้มีการลงทะเลเบียดปัญหา และรับฟังประชามุมชน

4.2.2 เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา

4.2.3 เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการทำงานของเทศบาลได้

4.2.4 รับฟังและตอบคำถามทุกปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

4.2.5 ยึดหลักบริการ โปร่งใสใ้ใจทุกเวลา

4.2.6 เปิดศูนย์บริการ Call Center ให้บริการตอบคำถามประชาชน 24 ชั่วโมง

4.2.7 ดำเนินการออกเยี่ยม พบปะ ประชาชนถึงครัวเรือน ด้วยบริการเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง

4.2.8 เปิดศูนย์รับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ 19 ชุมชน ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา (เทศบาลเมืองแสนสุข) มีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต

แนวทางที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ มาตรฐาน และโอกาสทางการศึกษา

แนวทางที่ 2 เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ร่วมป้องกันอุบัติเหตุ อาชญากรรม และยาเสพติด

แนวทางที่ 3 พัฒนาระบบการสาธารณสุข สนับสนุนสวัสดิการสังคม ส่งเสริม สุขภาพ พลานามัย ของประชาชนให้ดีขึ้น

แนวทางที่ 4 อนุรักษ์และเผยแพร่ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่และ เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

แนวทางที่ 5 เสริมสร้างสังคม ชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจ

แนวทางที่ 1 พัฒนามาตรฐาน คุณภาพ ในการท่องเที่ยว ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนให้เกิดการพัฒนาสู่แหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

แนวทางที่ 2 ปรับปรุงและพัฒนาระบบ โครงสร้างพื้นฐานให้สมบูรณ์และเพียงพอ

แนวทางที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ สนับสนุนการนำความรู้และนวัตกรรมมาใช้เพิ่ม ความสามารถในการแข่งขันได้ และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการจัดการ ช่างแบบบูรณาการ

แนวทางที่ 1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

แนวทางที่ 2 บริหารจัดการ ดูแล ฟื้นฟูและบำบัดฟื้นฟูทรัพยากร ธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดี

แนวทางที่ 1 พัฒนาระบบการทำงาน และเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรให้มีคุณภาพ คุณธรรม และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

แนวทางที่ 2 ปรับปรุงและพัฒนา เครื่องมือ เครื่องใช้ ให้สามารถบริการประชาชนได้ อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และทันสมัย

แนวทางที่ 3 สร้างความโปร่งใส ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการ ดำเนินงานภาครัฐ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วุฒิสาร ตันไชย (2547) ได้สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง แนวทางในการสร้างมาตรฐานในการจัดการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลังจากที่ได้มีการดำเนินการตามแผนของ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 มีหลากหลายรูปแบบ โดยที่มีทั้งภารกิจที่แต่เดิมเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการเองอยู่แล้ว แต่ต้องทำในปริมาณที่เพิ่มขึ้น และภารกิจที่ยังคงค้างในการดำเนินการอยู่ที่ไม่ได้ทำการถ่ายโอน แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเลือกดำเนินการได้ หากมีศักยภาพในการดำเนินการเพียงพอ โดยอำนาจหน้าที่ดังกล่าวจะต้องดำเนินการและเป็นไปตามแผนพัฒนาของท้องถิ่น ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องดำเนินการ พิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยมีสภาของท้องถิ่นเป็นผู้ทำหน้าที่ในการควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารท้องถิ่น ดังนั้นการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น จึงมีความสำคัญมากกว่าจะได้รับการมุ่งเน้นการพัฒนาไปยังทิศทางและแนวทางไหน มีจุดที่ต้องเน้นในการจัดทำบริการสาธารณะในเรื่องอะไรต่อไปบ้าง ดังนั้นเพื่อให้แผนพัฒนาท้องถิ่นทำหน้าที่จัดสรรประโยชน์ และแก้ไขปัญหาท้องถิ่นนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสมจึงควรที่จะสนับสนุนให้มีการวางแผนพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม โดยให้มิกลุ่มและองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการเสนอแนะประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไข โดยมีส่วนร่วมในการวางแผนให้มากที่สุดเพื่อให้เป็นแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่ยอมรับของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างแท้จริง และนำไปสู่การจัดทำบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประโยชน์ต่อท้องถิ่นให้ได้มากที่สุด

นกรินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ (2549) ได้วิจัย เรื่อง ทิศทางการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ มีสิ่งที่น่าสนใจ คือ การกำกับดูแลองค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งหน่วยงานราชการส่วนกลางหลักซึ่งมีหน้าที่และมีอำนาจในการกำกับดูแล รวมทั้งส่งเสริมองค์กรปกครองท้องถิ่น ควรจะเป็นหน่วยงานหลักเพียงหน่วยงานเดียว ซึ่งการกำกับดูแลและตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรที่จะมีการขยายขอบเขตออกไป และมีความทันสมัยโดยใช้หลักการบริหารขององค์กรปกครองอื่น ๆ นับตั้งแต่ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ศาลปกครอง คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งการบริหารงานและการทำงานที่เข้มแข็งขององค์กรเหล่านี้ จะมีส่วนช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความทันสมัย ประชาธิปไตย และพัฒนาขึ้นเป็นอันมาก เนื้อด้วยจะเป็นการควบคุมและกำกับการดูแลกระทำภายหลังจากดำเนินการ(Posterior Control) มากกว่าจะเป็นการกำกับดูแลก่อนการกระทำ (Prior Control)

โดยมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ วรเดช จันทรร (2545) ในงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาต้นแบบการบริการสาธารณะที่เลิศ: กรณีศึกษาจากต่างประเทศ พบว่า บริการสาธารณะของรัฐที่ให้แก่ประชาชนมีหลากหลายรูปแบบ ทั้งรัฐบาลและส่วนราชการได้พยายามดำเนินการเพื่อให้ส่งผลต่อการบริการสาธารณะที่ดียิ่งขึ้น โดยในปัจจุบันส่วนราชการจำนวนมากได้ทำการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และพัฒนารูปแบบการให้บริการสาธารณะเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของตนเองให้ดีขึ้น โดยแนวทางของการเปลี่ยนแปลงที่ผู้วิจัยได้เสนอว่าการปรับตัวในการให้บริการสาธารณะของรัฐ จะต้องมีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น หมายถึงว่าการกำหนดทิศทางของการบริการสาธารณะ ไปยังชุมชนและท้องถิ่น เพื่อเพิ่มปริมาณในการส่งเสริมการบริหารจัดการ โดยเป็นการให้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลง เกิดจากการที่หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถ โครงสร้างและระบบการบริการสาธารณะยังไม่มีส่วนร่วมกับประชาชนเท่าที่ควร ดังนั้นการกระจายอำนาจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นแนวทางในการพัฒนาในการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานบริการสาธารณะและชุมชนในท้องถิ่น พบว่าประชาชนในท้องถิ่นเองเข้าใจปัญหามากกว่าผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก โดยเจ้าหน้าที่และข้าราชการทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการ ส่วนชุมชนและท้องถิ่นเป็นผู้แก้ไขปัญหาและดูแลรักษา โดยชุมชนจะมีความยืดหยุ่นและความสร้างสรรค์มากกว่าหน่วยงานราชการ และชุมชนยังสามารถที่จะผลักดันให้เกิดมาตรฐานที่ยืดหยุ่นได้มากกว่าอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการกระจายอำนาจในการบริการสาธารณะ มีเป้าหมายเพื่อมีความมีประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นในการตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น และท้องถิ่นสามารถเข้าถึงการบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึง เพื่อก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ความสามัคคี และความมั่นคงในชุมชน โดยการกระจายอำนาจมีข้อควรคำนึงที่สำคัญคือ ความแตกต่างที่หลากหลายในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของท้องถิ่น และข้อจำกัดด้านความรู้และศักยภาพของท้องถิ่นด้วย

ด้วยเหตุของการกระจายอำนาจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จรัส สุวรรณมาลา และคณะ (2547) ได้วิจัยเรื่อง วิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยนำเสนอข้อสรุปในงานวิจัยว่า การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปสู่นวัตกรรมใหม่ ๆ จากการสำรวจในงานวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยได้ริเริ่มพัฒนารูปแบบและวิธีการจัดการบริการสาธารณะแบบใหม่เป็นจำนวนมาก ซึ่งจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ที่มุ่งหวังการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นอย่างเป็นทางการมากขึ้น ได้

นำไปสู่การเกิดนวัตกรรมต่าง ๆ ทางการบริหารและการจัดการอย่างแพร่หลาย โดยจุดนี้เองเป็นการเริ่มต้นของการจัดบริการสาธารณะจากท้องถิ่นหนึ่ง ไปสู่อีกท้องถิ่นอื่น ๆ

วีระศักดิ์ เครือเทพ (2548) ได้ให้ความหมายของ นวัตกรรมสร้างสรรค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพิ่มเติมว่าหมายถึง การริเริ่ม คิดค้น พัฒนา การแก้ไขหรือการจัดการปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งภารกิจและหน้าที่หลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภารกิจเหล่านี้ล้วนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ การพัฒนาเมืองท้องถิ่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมหรือการบริหารจัดการในองค์กร โดยการดำเนินการต่าง ๆ เหล่านี้ได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนชุมชนหรือเกิดประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน และสามารถถ่ายทอดให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น สามารถนำไปประยุกต์หรือนำไปพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ ต่อยอดหรือเกิดแนวคิดในการแก้ไขปัญหาในรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นในท้องถิ่น อันเกิดจากประสบการณ์ตรงและสามารถปฏิบัติได้จริง โดยสะท้อนให้เห็นถึงความกล้าคิด ริเริ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาและค้นหาวิธีการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

สอดคล้องกับ วีระศักดิ์ เครือเทพ (2548) ผลงานต่อยอดจากฐานข้อมูลในงานวิจัยชื่อ โครงการวิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ได้นำเสนอจากงานสำรวจและงานศึกษารณคดีตัวอย่างในการดำเนินงานที่ดี (Best Practice) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา สามารถสำรวจและค้นพบกรณีตัวอย่างความพยายามขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาชุมชนจนประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถพัฒนาขึ้นเป็นบทเรียนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ โดยสามารถจำแนกกลุ่มตามหลักการและความจำเป็นของการพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะนวัตกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. นวัตกรรมสร้างสรรค์เพื่อการเสริมสร้างความมั่นคง ความปลอดภัยและการพัฒนาคุณภาพชีวิต กล่าวคือ เมืองปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนหนึ่ง ได้รับความสนใจในการเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น โดยการจัดการศึกษา พัฒนาระบบสาธารณสุขขั้นพื้นฐานและการป้องกัน ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน
2. นวัตกรรมสร้างสรรค์เพื่อการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม เมืองปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับมิติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้าน วิถีความเป็นอยู่ของชาวพื้นเมือง และการอนุรักษ์โบราณสถาน
3. นวัตกรรมสร้างสรรค์ด้านการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นและการมีส่วนร่วม ซึ่งได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและส่งเสริมคุณค่าของการปกครองใน

ระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้เป็นเวทีสำหรับการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นที่มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนร่วมกันในชุมชน

4. นวัตกรรมสร้างสรรค์ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหาร และการใช้ทรัพยากรของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เห็นความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อเกิดประโยชน์คุ้มค่าสำหรับการจัดการบริการสาธารณะ การบริหารด้วยวิธีการใหม่ๆ ที่สามารถลดค่าใช้จ่าย พัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน การจ้างเหมาหน่วยงานภายนอกในการเข้าจัดการบริการสาธารณะของท้องถิ่น รวมถึงการบริหารการคลังท้องถิ่น โดยปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การเกิดนวัตกรรมสร้างสรรค์ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้ ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพบริบททางสังคม ชุมชน และเศรษฐกิจที่หลากหลายของแต่ละท้องถิ่น โดยปัญหาในเรื่องเดียวกันแต่อาจมีแนวทางแก้ไขที่แตกต่างกันออกไป สะท้อนให้เห็นว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นไทยสามารถนำไปสู่การบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนและสามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทแวดล้อมได้ดี ปัจจัยด้านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผลต่อการเกิดขึ้นของนวัตกรรมโดยจากการวิจัย พบว่า ภูมิหลังของผู้นำท้องถิ่นฝ่ายการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีนวัตกรรมสร้างสรรค์จะประกอบอาชีพ นักธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสะท้อนข้อเท็จจริงที่ว่า คนกลุ่มนี้มีทักษะในการบริหารแบบมืออาชีพ มุ่งเน้นการบริหารที่คล่องตัว มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาและการให้บริหารที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ โดยผู้วิจัยไม่ได้หมายความว่า จะสนับสนุนให้นักการเมืองท้องถิ่นเป็นผู้มีภูมิหลังจากนักธุรกิจ แต่ได้เสนอว่า ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีการทำงานที่คำนึงถึงเป้าหมายและผลสำเร็จของงานมากกว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยมุ่งเน้นที่จะทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น มากกว่าคำนึงถึงความต้องการของหน่วยงาน ความมีความรู้ ทักษะและความสามารถที่หลากหลายและยืดหยุ่น และที่สำคัญคือ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น โดยระดับความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งออกได้เป็น 5 ระดับ คือ

1. ประชาชนร่วมรับทราบและรับรู้ปัญหาในท้องถิ่น
2. ประชาชนให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา
3. ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจกำหนดนโยบายหรือเลือกวิธีการ
4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติและติดตามผลสำเร็จ
5. ประชาชนเป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมสาธารณะของท้องถิ่นด้วยตนเอง

ด้วยความหลากหลายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งการบริหารงานและการจัดการบริการสาธารณะยังมีการดำเนินการที่ไม่เป็นไปอย่างมีรูปแบบและวิธีการที่สอดคล้องและ

เหมาะสมกับท้องถิ่น ไม่มีคุณภาพ อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง ซึ่งดูจากแนวทางดังนี้

งานศึกษาของ อติศรา เกิดทอง (2546) เรื่อง การประเมินประสิทธิผลของการให้บริการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองอุดรดิตต์ ผู้วิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะ โดยผู้วิจัยให้ข้อสังเกตว่า ประชาชนมีแนวโน้มที่จะมีความพึงพอใจในบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองมากกว่าเดิมที่ละเลยความสำคัญของกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการบริการสาธารณะที่ดำเนินการ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินการที่ผ่านมา ยังไม่บังเกิดผลเท่าที่ควร จากงานศึกษา พบว่าหลังจากมีการพัฒนาและปรับปรุง ในส่วนของการรับรู้และเข้าใจถึงปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น ได้มากขึ้น โดยจุดสำคัญคือ การได้มีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น ซึ่งสามารถจัดการบริการสาธารณะได้อย่างสอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของประชาชน โดยมีผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมทั้งในด้านของการบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีตามสภาพแวดล้อม ทั้งด้าน โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ

จากแนวทางดังกล่าวเห็นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดย ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์ (2547) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินผลความคิดเห็นของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย โดยพบว่า จากความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินงานที่ในการจัดการ โครงสร้างพื้นฐานมาเป็นอันดับแรก ซึ่งเป็นผลมาจากที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้งบประมาณส่วนใหญ่ไปกับงานของ โครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่น งานก่อสร้างซ่อมแซม เพื่อให้มีผลต่อการดำเนินงานอย่างมีรูปธรรมอันมีนัยยะต่อการเลือกตั้งในการบริหารในครั้งต่อไป การกิจเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สวัสดิการสังคมเป็นภารกิจรองลงมา ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอว่า ในการพัฒนาท้องถิ่น ควรจะพัฒนาไปพร้อมกันในทุก ๆ ด้าน ไม่ควรเน้นด้านใดด้านหนึ่ง หรือเน้นแต่เพียงด้านวัตถุเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเน้นทั้งการพัฒนาด้านสวัสดิการสังคม การส่งเสริมการประกอบอาชีพ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ อีกทั้งประชาชนได้มีการประเมินคุณภาพการให้บริการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และได้เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ก่อนการถ่ายโอนและหลังการถ่ายโอน พบว่า หลังจากการถ่ายโอนภารกิจมาจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้บริการบริการสาธารณะได้ทั่วถึงกับประชาชนมากขึ้น สร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ซึ่งจุดนี้เองสะท้อนให้เห็นว่าหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขอบเขต อำนาจในการ

บริหารจัดการท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่มากเกินไป อาจเข้าไปดูแล และไม่สามารถเข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้อย่างทั่วถึง

ในงานวิจัยของ สิทธิศักดิ์ สารอาภรณ์ (2550) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขีดความสามารถของบุคลากร การมีส่วนร่วมของประชาชน และการบริหารจัดการที่ดี ทั้งนี้ โดยดูถึงขนาดขององค์กร ขอบเขต พื้นที่ของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ มีผลต่อความสามารถในการบริการสาธารณะให้กับประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรต้องตระหนักถึงกระบวนการที่ดำเนินการโดยอาศัยปัจจัยข้างต้น เป็นตัวเชื่อมโยงเพื่อจะได้เข้าถึงผู้รับบริการสาธารณะได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงให้ได้มากที่สุด เพื่อการดำเนินการในการบริการสาธารณะจะเกิดความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง

ในงานศึกษาของ วีระศักดิ์ เครือเทพ (2548) ได้กล่าวถึงในบทความเรื่อง ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาศักยภาพการคลังท้องถิ่น: แนวปฏิบัติสำหรับผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ สถานะทางการคลังของท้องถิ่น มีผลโดยตรงกับการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะตอบสนองต่อความต้องการชุมชน ภารกิจเหล่านี้เป็นกรอบแนวทางในการวางแผนการจัดบริการสาธารณะตามที่ประชาชนต้องการ โดยพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหา 3 ประการในการวางแผนจัดทำบริการสาธารณะ คือ ประการแรก แผนการจัดทำบริการสาธารณะหรือแผนพัฒนาท้องถิ่นมีความคลาดเคลื่อนไปจากความต้องการของชุมชน โดยเป็นแผนงานที่มุ่งตอบสนองผลประโยชน์ของนักการเมืองหรือพนักงานท้องถิ่น มากกว่าที่จะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในชุมชน ประการที่สอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการวางแผนการจัดบริการสาธารณะหรือแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยมิได้พิจารณาถึงความเป็นไปได้ทางการเงินการคลัง ขาดการประเมินขีดความสามารถในการจัดหารายได้เพื่อนำมาใช้ในโครงการต่างๆ ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง ไม่สามารถจัดการบริการสาธารณะได้ตามแผนที่จัดทำขึ้น ประการที่สาม การจัดทำแผนงานของท้องถิ่นไม่ได้มุ่งสนับสนุนเป้าหมายของท้องถิ่นในระยะปานกลางถึงระยะยาว ในการจัดทำแผนงานท้องถิ่นยังมีลักษณะของการวางแผนแบบแสดงรายการ(Line-item) มากกว่าการวางแผนงานที่มุ่งเน้นผลสำเร็จของงาน (Performance) อีกทั้งละเลยต่อการวัดผลสำเร็จของการจัดทำบริการสาธารณะ รวมทั้งละเลยต่อแผนการลงทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการสาธารณะในระยะยาว

ในงานวิจัยของ พงศ์สติศย์ คำมูล (2552) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลเมืองเกาะสมุย พบว่า ปัจจัยทางด้านความจำเป็นและความต้องการในด้านโครงสร้างพื้นฐาน และ ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจเป็นสิ่งที่มิอิทธิพลต่อการจัดทำ

บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองเกาะสมุย โดยสอดคล้องกับการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชน เพื่อนำมาสู่การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น โดยใช้แผนพัฒนาเทศบาลเมืองเกาะสมุยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนามีผลต่อการตรวจสอบการจัดทำบริการสาธารณะของแต่ละชุมชน หรือผู้มีส่วนได้เสียจากการจัดทำบริการสาธารณะดังกล่าว ซึ่งหากเรื่องใดมีการประเมินถึงความเป็นไปได้ ทั้งทางด้านงบการเงินการดำเนินงาน งบประมาณ และสิ่งที่จะได้รับจากการดำเนินโครงการ โดยที่ประชาชนเห็นได้เป็นรูปธรรม ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องของรูปแบบและรายละเอียดทางเทคนิคของแผนงานหรือโครงการแล้ว ประชาชนจะให้ความสนใจในการติดตามและตรวจสอบ แต่หากเกี่ยวข้องกับเหตุดังกล่าวข้างต้น จะทำให้ประชาชนไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร เมื่อพิจารณาถึงหลักของการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดการที่ดีและแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเกาะสมุยแล้ว หลักเกณฑ์สำคัญทั้ง 3 ประการคือ การดำเนินการต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ทุกภาคส่วนต้องมีสิทธิได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน และต้องมีการปรับให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจากผลการตอบรับของประชาชนเป็นไปตามแนวทางที่สอดคล้องกัน โดยที่เทศบาลเมืองเกาะสมุยยังยึดหลักการเข้าถึงประชาชน โดยเฉพาะในช่วงเริ่มแรกของแผนการพัฒนาท้องถิ่นที่มุ่งเสริมสร้างและจัดการปัญหาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและความเป็นไปได้ของการดำเนินโครงการ โดยไม่ให้ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตในภาวะปกติหรือให้มีผลกระทบน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยยังได้ทำการสำรวจข้อมูลเพื่อปรับแผนหรือโครงการให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพในปัจจุบันให้มากที่สุด

วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์ (2552) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาลพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการดูแลรักษาและด้านการค้นพบสาเหตุของปัญหา อยู่ในระดับสูง ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการวางแผนดำเนินงาน และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาของ ทศพล อะทาโส (2552) เรื่องการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลสันทรายซึ่งปรากฏว่าระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมด้านแผนการดำเนินงาน การจัดเก็บรายได้ การจัดซื้อจัดจ้างและการติดตามประเมินผล แสดงให้เห็นถึงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกด้านและเป็นไปอย่างทั่วถึง รวมทั้งด้านการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ และการติดตามประเมินผล เพื่อที่จะลดช่องว่างให้น้อยลง เกิดความเท่าเทียมกันมากขึ้น และภาคประชาชนเอง จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือการ

ค่านางานของท้องถิ่นให้มากขึ้น เสมือนหนึ่งว่าการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นงานของทุกคนที่จะต้องช่วยกัน ทั้งรับรู้ รับทราบ แก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้องค์กรเกิดความเข้มแข็งและพัฒนายิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การบริหารงบประมาณ ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นหลัก เพราะงบประมาณมาจากภาษีของประชาชนต้องใช้ให้เกิดความคุ้มค่าและตอบสนองความต้องการของประชาชนมากที่สุด รวมทั้งต้องการให้เข้าไปมีส่วนร่วมในทุกด้าน เพื่อเป็นการตรวจสอบ และป้องกันการเอารัดเอาเปรียบ จากองค์กรภาครัฐต่อไป

มณฑล เอกอัครราชทูต (2553) ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาตลาดน้ำตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณตลาดน้ำตลิ่งชัน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข ตามลำดับ

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ เรื่องของการโอนถ่ายอำนาจในการบริหาร ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร (2546) ได้วิจัยเรื่องการโอนถ่ายอำนาจสู่ท้องถิ่นของจังหวัดลำพูน ประจำปีงบประมาณ 2546 พบว่าปัญหาสำคัญของการโอนถ่ายอำนาจในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็คือปัญหาในเรื่องของงบประมาณ ด้วยปัญหาการระทางการเงินที่ไม่สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ อีกทั้งภาระงานที่โอนมานั้น ไม่ได้มีการโอนบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถเกี่ยวกับงานนั้นมาด้วย ทำให้การดำเนินงานจัดการบริการสาธารณะในด้านต่าง ๆ ต้องประสบปัญหา และจากปัญหาดังกล่าว นำไปสู่อีกประเด็นหนึ่งในการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย นवलน้อย ศรีรัตน์ และคณะ (2546) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า จากการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่มีการกำหนดให้กระจายในเรื่อง งาน งบประมาณ และบุคลากรอย่างเร่งด่วน โดยจากการดำเนินงานที่ผ่านมา ปรากฏว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงถูกมองว่ามีปัญหาในเรื่องทางการบริหารจัดการ โดยเฉพาะปัญหาเรื่องของงบประมาณที่ดำเนินการอย่างไม่มีประสิทธิภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น โดยปัญหาดังกล่าวได้นำไปสู่การเกิดพฤติกรรมที่ไม่โปร่งใสในการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันซึ่งทำให้ไม่เกิดการตรวจสอบ หรือร้องเรียนการดำเนินการที่มี

ชอบด้วยกฎหมาย จนนำไปสู่การไม่พัฒนาตามที่ควรจะเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะประเด็น ในเรื่องการจัดบริการสาธารณะในด้านต่าง ๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชน ยังอยู่ในระดับที่ต่ำ

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น ในงานวิจัยของ เอกกมล สายจันทร์ และคณะ (2548) เรื่อง การประเมินผลการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 ได้นำเสนอว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า การบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายหลังการถ่ายโอนอำนาจมีคุณภาพที่ดีกว่าก่อนการถ่ายโอนอำนาจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนมากจะมุ่งเน้นไปที่ การกิจด้าน โครงสร้างพื้นฐาน เป็นสำคัญ โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการกิจด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญเช่นกัน เช่น การกิจด้าน ส่งเสริมคุณภาพชีวิต การกิจด้านการจัดระเบียบชุมชน การกิจด้านการวางแผนและส่งเสริมการลงทุน และการกิจด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เท่าที่ควร

โดย วุฒิสาร ตันไชย (2547) ได้สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง แนวทางการสร้างมาตรฐานในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปัจจุบัน คือ เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการ โอนถ่าย การกิจแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่สามารถดำเนินการได้ตามมาตรฐานที่ส่วนราชการเดิมกำหนดไว้ อีกประการหนึ่ง คือ เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการ โอนถ่าย อำนาจในการจัดบริการสาธารณะแล้ว กลับไม่สามารถดำเนินการ ได้จริง ซึ่งสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะมีแนวทาง ในการปฏิบัติการ โอนถ่าย การกิจการจัดบริการสาธารณะ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องได้มาตรฐานขั้นต่ำเท่ากับที่ส่วนราชการกำหนดไว้ โดยเพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการ สาธารณะที่รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด และผลสัมฤทธิ์สุดท้ายคือมุ่งหวังให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยปัญหาที่เกิดขึ้นได้แก่ เงื่อนไข แนวทาง หรือมาตรการต่าง ๆ ที่ส่วนราชการกำหนดไว้เป็นการกำหนดที่หลากหลาย และแตกต่างกัน ด้วยลักษณะของมาตรฐานที่ส่วนราชการกำหนดส่วนใหญ่เป็น มาตรฐานการจัดบริการสาธารณะในเชิง “ปริมาณ” ซึ่งไม่ได้เป็นเครื่องรับประกันว่า ประชาชนจะได้รับการบริการที่มีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานของทางราชการเดินกำหนดไว้หรือไม่ ดังนั้นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการบริการ สาธารณะให้ได้มาตรฐาน จึงควรมีการสร้างแรงจูงใจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีขวัญและกำลังใจ และสามารถมีแรงผลักดันในการจัดบริการสาธารณะ ในขณะเดียวกัน หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่

สามารถปฏิบัติ จัดทำบริการสาธารณะได้ตามมาตรฐานที่กำหนดก็ต้องมีมาตรการในการลงโทษ อาทิเช่น การจัดให้มีการประกวด แข่งขันในการให้บริการสาธารณะในแต่ละประเภท โดยการจัดให้มี “การให้คุณ” แก่ผู้บริหาร พนักงานหรือข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เลขหรือเพิกเฉยต่อการจัดทำบริการสาธารณะ หรือไม่สามารถให้บริการได้ตามมาตรฐาน ก็ควรมีมาตรการในการลงโทษ อาทิเช่น มาตรการทางการเงินการคลัง จัดให้มีการลงโทษต่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานหรือข้าราชการปกครองส่วนท้องถิ่น และมาตรการการลงโทษจากสังคม และประชาชนในท้องถิ่น การสร้างมาตรฐานในการจัดบริการสาธารณะ เป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นต่อคุณภาพชีวิตประชาชน การจะสร้างมาตรการใด และมาตรฐานใดในการจัดบริการสาธารณะเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดบริการสาธารณะ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงควรร่วมมือกันในการจัดสร้างมาตรฐานในการบริการสาธารณะร่วมกันภายใต้เป้าหมายและเจตนารมณ์ที่มุ่งหวังให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข ดังนี้

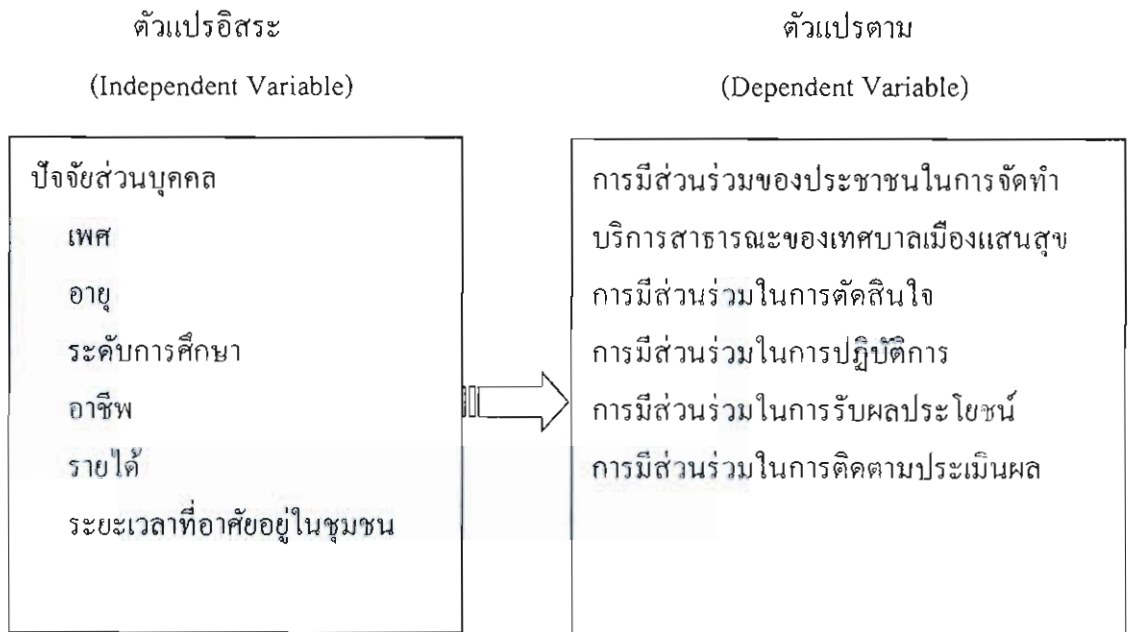
ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ตัวแปรตาม

ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1977) มากำหนดเป็นตัวแปรในการศึกษารั้งนี้ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี โดยกำหนดวิธีการศึกษาไว้ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลการวิจัยภาคสนาม โดยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างของประชากร (Sample Size) สำหรับประชาชนโดยวิธีหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากรที่ชัดเจนแน่นอน และทำการสุ่มตัวอย่างตามมาตรฐานทางสถิติจากขนาดตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ด้วยการใช้สูตรของ Yamane (1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้

มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 หรือ 0.05 โดยมีรายละเอียดดังนี้

จำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข ทั้งหมด 43,322 คน (สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองแสนสุข วันที่ 31 ธันวาคม 2554)

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{43,322}{1 + 43,322(0.05)^2}$$

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 397.45 ประมาณค่าเป็น 398

จากการคำนวณจะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน เนื่องด้วยขนาดของประชากรแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกันจึงคำนวณตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิที่เป็นสัดส่วน โดยใช้วิธีสูตรดังนี้

$$n = \frac{nN_i}{N}$$

โดย n_i = จำนวนหน่วยตัวอย่างที่จะสุ่มจากแต่ละกลุ่ม

N = จำนวนของหน่วยตัวอย่างที่ต้องการทั้งหมด

n = จำนวนประชากรทั้งหมด

N_i = จำนวนประชากรแต่ละกลุ่ม

จากการคำนวณประชากรของชุมชน จากชุมชนทั้งหมด จำนวน 19 ชุมชน และบริเวณมหาวิทยาลัยบูรพา หากกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขแยกเป็นชุมชน ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขแยกเป็นชุมชน

ชุมชน	จ.น.ประชากร (คน)	การคำนวณ n_i $= \frac{nN_i}{N}$	จ.น.กลุ่มตัวอย่าง (คน)
โชคดี	1,590	$1,590 \times 398 / 43,322 = 14.57$	15
บ้านเหมือง	2,911	$2,911 \times 398 / 43,322 = 26.68$	27
ท้ายตลาด	1,263	$1,263 \times 398 / 43,322 = 11.57$	12
บ้านแหลมแท่น	2,411	$2,411 \times 398 / 43,322 = 22.09$	22
หาดวอนนภา	3,247	$3,247 \times 398 / 43,322 = 29.76$	30
เขาสามมุข	762	$762 \times 398 / 43,322 = 6.98$	7
ร่วมใจพัฒนา	1,112	$1,112 \times 398 / 43,322 = 10.19$	10
मुखแสนเจริญ	1,873	$1,873 \times 398 / 43,322 = 17.16$	17
ศาลล้อม	3,836	$3,836 \times 398 / 43,322 = 35.15$	35
บางเป้ง	2,848	$2,848 \times 398 / 43,322 = 26.10$	26
คอนบน	3,824	$3,824 \times 398 / 43,322 = 35.04$	35
สมใจนี้ก	2,818	$2,818 \times 398 / 43,322 = 25.82$	26
แสนสุข	1,750	$1,750 \times 398 / 43,322 = 16.04$	16
วัดกลางดอน	863	$863 \times 398 / 43,322 = 7.91$	8
มาบมะยม	963	$963 \times 398 / 43,322 = 8.82$	9
มณีแก้ว	2,796	$2,796 \times 398 / 43,322 = 25.62$	26
บางแสนบน	1,254	$1,254 \times 398 / 43,322 = 11.49$	12
วัดแสนสุข	1,605	$1,605 \times 398 / 43,322 = 14.71$	15
พัฒนา 2	2,198	$2,198 \times 398 / 43,322 = 20.14$	20
บริเวณมหาวิทยาลัยฯ	3,398	$3,398 \times 398 / 43,322 = 31.14$	31
รวมทั้งสิ้นจำนวน			398

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข โดยแบ่งเนื้อหาโครงสร้างออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปลายปิด เป็นการสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มประชากรที่กำลังศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปลายปิด เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี โดยมีคำถามในด้านต่าง ๆ จำนวน 4 ด้าน คือ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขสำนวนภาษาและความถูกต้อง และปรับปรุงให้เหมาะสมในด้านเนื้อหา ความชัดเจน ครอบคลุมของเนื้อหา

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทำการประเมินหาค่าความสอดคล้องภายในเครื่องมือในการวิจัย โดยประเมินข้อคำถามว่าสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดเพียงใด ซึ่งให้เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องกำหนดค่าตัวเลขดังนี้

ค่า +1	หมายถึง	สอดคล้อง
ค่า 0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ค่า -1	หมายถึง	ไม่สอดคล้อง

ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

ผศ.ดร.ไพฑูริย์ โพธิสว่าง อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย

บูรพา

ร.ต.อ.ดร.วิเชียร ต้นศิริคงคล อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย

บูรพา

นางประภาพรณ วงษ์นาคเพ็ชร ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมือง

แสนสุข

3. ขอรับเครื่องมือในการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญคืน แล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Congruence) ของข้อคำถามในแต่ละข้อ พบว่ามีค่ามากกว่า 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดเนื้อหาได้ตรงตามที่ต้องการ วัด ถือว่าใช้ได้ และเมื่อนำมาคำนวณหาค่า IOC ในภาพรวมพบว่ามีค่าเท่ากับ 0.8143

สูตรคำนวณหาค่า IOC ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้าน

เนื้อหาวิชาทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

4. นำแบบสอบถามไปทดสอบการใช้ (Try - out) กับกลุ่มซึ่งไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 30 คน ของได้แก่ ประชาชนที่มาใช้บริการในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี และหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8125 ถือว่าเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ได้มาตรฐาน

5. จัดพิมพ์ประเด็นที่เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 397 ชุด และใช้วิธีการ สุ่มแบบง่าย ทั้ง 19 ชุมชน ตามสัดส่วนและมาตรฐานทางสถิติ โดยผู้วิจัยได้อธิบายและให้ความรู้แก่ผู้ช่วยผู้วิจัยในการลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยหนังสือ เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดจนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลเครือข่ายออนไลน์ อินเทอร์เน็ต รวมถึงเอกสารในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข ตลอดจนการลงพื้นที่ในแต่ละชุมชนเพื่อเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้อง และบันทึกรหัสส่งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะเทศบาลเมืองแสนสุข วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ใช้มาตราส่วนประมาณค่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนดังนี้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล จากคะแนนเฉลี่ยแบ่งเป็น 5 ระดับ

$$\begin{aligned} \text{พิสัย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

แต่ละช่วงชั้นห่างกัน = 0.8 คะแนน

ซึ่งสามารถกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์จากคะแนนเฉลี่ยได้ 5 ระดับ ดังนี้
ค่าเฉลี่ย

4.21–5.00	หมายถึง	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
3.41–4.20	หมายถึง	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
2.61–3.40	หมายถึง	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
1.81–2.60	หมายถึง	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
1.00–1.80	หมายถึง	การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปและตัวแปรอื่นๆ ของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าสถิติ เช่น การแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การตรวจสอบก่อนนำไปใช้โดยการวัดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างคำถามแต่ละข้อและจุดประสงค์ โดยใช้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างประชากร 2 กลุ่ม ด้วยสถิติ ที (t-Test) การเปรียบเทียบสมมติฐาน สำหรับกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และใช้วิธีของฟิชเชอร์ (Fisher' Least Significant (LSD) Test) สำหรับการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษาได้เสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์จำนวนและค่าร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์จำนวนและค่าร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n=400)	ร้อยละ (100)
เพศ		
ชาย	213	53.25
หญิง	187	46.75
อายุ		
18 – 25 ปี	36	9.0
26 – 35 ปี	195	48.75
36 – 50 ปี	129	32.25
51 ปี ขึ้นไป	40	10.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n=400)	ร้อยละ (100)
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	67	16.75
ประถมศึกษา	157	39.25
มัธยมศึกษา	79	19.75
อนุปริญญา/ปวศ.	82	20.5
ปริญญาตรี	15	3.75
สูงกว่าปริญญาตรี	67	16.75
อาชีพ		
รับจ้าง	72	18.0
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	126	31.5
พนักงานธุรกิจเอกชน	153	38.25
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	49	12.25
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	76	19.0
10,000 – 15,000 บาท	208	52.0
15,001 – 20,000 บาท	101	25.25
20,001 บาท ขึ้นไป	15	3.75
ระยะเวลาที่ท่านอยู่ในเทศบาลเมืองแสนสุข		
ไม่เกิน 2 ปี	29	7.25
2 – 5 ปี	130	32.5
6 – 10 ปี	137	34.25
10 ปี -7 ขึ้นไป	104	26.0

จากตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชาย ร้อยละ 53.25 มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.75 มีการศึกษาระดับ

ประถมศึกษา ร้อยละ 39.25 ประกอบอาชีพเป็นพนักงานเอกชน ร้อยละ 38.25 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 15,000 บาท ร้อยละ 52 และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 6 – 10 ปี ร้อยละ 34.25

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ

บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

ด้าน	N=400		แปลผล	อันดับที่
	$\bar{x}$	SD		
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.90	.70	ระดับมาก	3
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.95	.61	ระดับมาก	1
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.94	.73	ระดับมาก	2
การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	3.87	.57	ระดับมาก	4
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี โดยรวม	3.91	.57	ระดับมาก	

จากตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.91 (SD = .57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.95 (SD = .61) รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.94 (SD = .73) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.90 (SD = .70) และลำดับสุดท้ายคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87 (SD = .57)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
จัดทำบริการสาธารณะ ของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{x}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
1. ท่านได้มีโอกาสในการ รับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการดำเนินการ จัดทำบริการสาธารณะ ของเทศบาลเมืองแสนสุข ในด้านต่าง ๆ	48 (21)	195 (48.8)	89 (22.3)	32 (8)	-	3.83	.85	มาก	1
2. ท่านได้มีโอกาสพบปะ พูดคุยแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นกับผู้นำชุมชน ใน เรื่องของการจัดทำบริการ สาธารณะของเทศบาล เมืองแสนสุข	116 (29)	106 (26.5)	120 (30)	58 (14.5)	-	3.70	1.04	มาก	4
3. ท่านมีโอกาสได้ สนทนา ปรึกษาหารือกับ เจ้าหน้าที่ของเทศบาล รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินการจัดทำ บริการสาธารณะ	87 (21.8)	164 (41)	105 (26.3)	44 (11)	-	3.74	.92	มาก	3
4. ท่านมีส่วนร่วมแสดง ความคิดเห็น เสนอแนะ รวมถึงการตัดสินใจเลือก แนวทางในการจัดทำ บริการสาธารณะของ เทศบาลเมืองแสนสุข	99 (24.8)	146 (36.5)	131 (32.8)	13 (3.3)	11 (2.8)	3.77	.95	มาก	2

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ด้านการมี

ส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.90 (SD = .70) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขในด้านต่าง ๆ เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 (SD = .85) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะรวมถึงการตัดสินใจเลือกแนวทางในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.77 (SD = .95) การมีโอกาสได้สนทนา ปรีกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาล รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะ อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.74 (SD = .92) และลำดับสุดท้ายคือการมีโอกาสพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้นำชุมชน ในเรื่องของการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข อยู่ในระดับมีส่วนร่วมมาก มีค่าเฉลี่ย 3.70 (SD = .1.04)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
จัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติการ	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{x}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
1. เมื่อเริ่มมีการจัดทำบริการ สาธารณะด้านใดด้านหนึ่ง ท่านในฐานะที่อยู่ในชุมชน ได้มี ส่วนร่วมในการดำเนินการ จัดทำบริการสาธารณะ	34 (3.5)	197 (49.3)	145 (36.3)	12 (3)	12 (3)	3.57	.81	มาก	4
2. เมื่อมีเจ้าหน้าที่ของ เทศบาล เมืองแสนสุข หรือ ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนิน บริการสาธารณะมาขอ ความร่วมมือ ท่านได้ให้ ความร่วมมืออย่างเต็มที่	79 (19.8)	184 (46)	113 (28.3)	12 (3)	12 (3)	3.77	.90	มาก	3
3. ท่านมีโอกาสได้เข้าเป็น ตัวแทน หรือคณะทำงาน ของชุมชนในการมีส่วน ร่วมในการจัดทำบริการ สาธารณะให้แก่ชุมชนของ ท่าน	114 (28.5)	185 (46.3)	77 (19.3)	23 (5.8)	1 (0.3)	3.97	.85	มาก	1
4. เมื่อมีการดำเนินโครงการ พัฒนา หรือบริการ สาธารณะ ท่านได้เป็นส่วน หนึ่งในการร่วมดำเนินการ ปฏิบัติงานนั้น ๆ ต่อชุมชน ของท่าน	142 (35.5)	131 (32.8)	83 (20.8)	33 (8.3)	11 (2.8)	3.90	1.06	มาก	2

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะ ของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกร ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.95 (SD = .61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีโอกาสได้เข้าเป็นตัวแทน หรือคณะทำงานของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ชุมชน เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.97 (SD = .85) รองลงมาคือ เมื่อมีการดำเนินโครงการพัฒนา หรือบริการสาธารณะได้เป็นส่วนหนึ่งในการร่วมดำเนินการปฏิบัติงานนั้นๆต่อชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.90 (SD = 1.06) การให้ความร่วมมือเมื่อมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลหรือผู้เกี่ยวข้องมาขอความร่วมมือ อยู่ในลำดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.77 (SD = .90) และลำดับสุดท้ายคือ เมื่อเริ่มมีการจัดทำบริการสาธารณะด้านใดด้านหนึ่งได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะ อยู่ในระดับมีส่วนร่วมมาก มีค่าเฉลี่ย 3.57 (SD = .81)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมในการ รับผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{x}$	SD	แปล ความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
1. ท่านได้รับประโยชน์จากการ จัดทำบริการสาธารณะของ เทศบาลเมืองแสนสุขอย่างเป็น รูปธรรมในด้านผลประโยชน์ ทางวัตถุ สิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาด ผลประโยชน์ ทางด้านสังคม เช่น ความ ร่วมมือในชุมชน ชุมชนเข้มแข็ง และผลประโยชน์ส่วนบุคคล เช่น คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	134 (33.5)	129 (32.3)	93 (23.3)	21 (5.3)	23 (5.8)	3.83	1.13	มาก	1
2. การจัดทำบริการสาธารณะ ของเทศบาลเมืองแสนสุขที่ผ่าน มา อันวยความสะดวกต่อ การดำเนินชีวิตของท่าน	106 (26.5)	146 (36.5)	102 (25.5)	22 (5.5)	24 (6.0)	3.72	1.10	มาก	3
3. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ จัดทำบริการสาธารณะของ เทศบาลเมืองแสนสุข	79 (19.8)	186 (46.5)	89 (22.3)	44 (11)	2 (0.5)	3.74	0.92	มาก	2

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.94 (SD = .73) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การรับประโยชน์จากการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขอย่างเป็นรูปธรรมในด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ สิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวก ผลประโยชน์ทางด้านสังคม เช่น ความร่วมมือในชุมชน ชุมชนเข้มแข็ง และผลประโยชน์ส่วนบุคคล เช่น คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 (SD = 1.13) รองลงมาคือความพึงพอใจต่อการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.74 (SD = .92) และลำดับสุดท้ายคือการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขที่ผ่านมาอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.72 (SD = 1.10)

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะ ของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{x}$	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ท่านมีความสนใจและตื่นตัวต่อการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข	38 (9.5)	229 (57.3)	108 (27)	14 (3.5)	11 (2.8)	3.67	.80	มาก	3
2. ท่านได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือวิพากษ์วิจารณ์การจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข	70 (17.5)	169 (42.3)	137 (34.3)	1 (0.3)	23 (5.8)	3.66	.96	มาก	4
3. ในกระบวนการควบคุมการดำเนินการบริการสาธารณะและการประเมินผลการดำเนินงาน ท่านและชุมชนของท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าวเต็มที่	68 (17)	209 (52.3)	88 (22)	22 (5.5)	13 (3.3)	3.74	.92	มาก	2
4. ท่านติดตามตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข	99 (24.8)	145 (36.3)	120 (30)	35 (8.8)	1 (0.3)	3.77	.93	มาก	1

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87 (SD = .57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.77 (SD = .93) รองลงมาคือการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในขั้นตอนกระบวนการควบคุมการดำเนินการบริการสาธารณะ และการประเมินผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.74 (SD = .92) ความสนใจและตื่นตัวต่อการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.67 (SD = .80) และลำดับสุดท้ายคือการมีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือวิพากษ์วิจารณ์การจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.66 (SD = .96)

ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข

ข้อความ	ชาย		หญิง		t	sig
	(n=213)		(n=187)			
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
การมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะ					-2.14	.03

*p < .05

จากตารางที่ 8 การเปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ประชาชนเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	การมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะ			
		$\bar{x}$	SD	F	Sig
18-25 ปี	36	3.99	0.56	0.85	.47
26-35 ปี	195	3.88	0.60		
36-50 ปี	129	3.96	0.57		
51 ปีขึ้นไป	40	3.87	0.41		
รวม	400	3.91	0.57		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 18-25 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 อายุ 26-35 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 อายุ 36-50 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และอายุ 51 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 และเมื่อพิจารณาความเป็นนัยสำคัญทางสถิติมีค่าที่ระดับ 0.05 (Sig = 0.47) แสดงว่าอายุที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	การมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะ			
		$\bar{x}$	SD	F	Sig
ประถมศึกษา	67	3.90	0.55	0.43	.79
มัธยมศึกษา	157	3.92	0.63		
อนุปริญญา/ปวส.	79	3.96	0.55		
ปริญญาตรี	82	3.90	0.55		
สูงกว่าปริญญาตรี	15	3.76	0.16		
รวม	400	3.91	0.57		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการ
สาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าประชาชนที่
ระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขไม่
แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะ
ของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	การมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะ			
		$\bar{x}$	SD	F	Sig
รับจ้าง	72	3.95	0.56	2.15	.09
ธุรกิจส่วนตัว	126	4.00	0.56		
พนักงานธุรกิจเอกชน	153	3.85	0.60		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	49	3.83	0.49		
รวม	400	3.91	0.57		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการ
สาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพ พบว่าประชาชนที่มีอาชีพ
ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขไม่แตกต่างกันซึ่งไม่
เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 12 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะ
ของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	การมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะ			
		$\bar{x}$	SD	F	Sig
ต่ำกว่า 10000 บาท	76	3.93	0.54	0.93	0.42
10000-15000 บาท	208	3.94	0.61		
15001-20000 บาท	101	3.86	0.54		
20001 บาท ขึ้นไป	15	3.76	0.16		
รวม	400	3.91	0.57		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการ
สาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้ พบว่าประชาชนที่มีรายได้
ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขไม่แตกต่างกันซึ่งไม่
เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะ
ของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน ชุมชน	จำนวน	การมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะ			
		$\bar{x}$	SD	F	Sig
ไม่เกิน 2 ปี	29	3.86	0.64	0.28	.84
2-5 ปี	130	3.91	0.58		
6-10 ปี	137	3.90	0.55		
10 ปีขึ้นไป	104	3.95	0.58		
รวม	400	3.91	0.57		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการ
สาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า

ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 14 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข แตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐาน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
6. ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิที่เป็นสัดส่วน โดยใช้แบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามฉบับนี้ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำไปทดลองใช้ กับประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงตรง โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ .917 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างประชากรสองกลุ่ม (t -Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการทดสอบสมมุติฐานการวิจัย และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ ฟิชเชอร์

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ประกอบอาชีพเป็นพนักงานเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 15,000 บาท และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 6 – 10 ปี

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ข้อที่หนึ่ง สรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะ ของเทศบาลเมืองแสนสุข

จังหวัดชลบุรี พบว่า ภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะ อยู่ในระดับมีส่วนร่วมมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับมีส่วนร่วมมาก รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมีส่วนร่วมมาก และลำดับสุดท้ายคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข มีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของการมีส่วนร่วม พบว่า การมีโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขในด้านต่าง ๆ เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมีส่วนร่วมมาก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะรวมถึงการตัดสินใจเลือกแนวทางในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข และลำดับสุดท้ายคือ ท่านได้มีโอกาสพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้นำชุมชน ในเรื่องของการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข มีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติการภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของการมีส่วนร่วม พบว่า มีโอกาสได้เข้าเป็นตัวแทน หรือคณะทำงานของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ชุมชนของท่าน เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมีส่วนร่วมมาก รองลงมาคือ เมื่อมีการดำเนินโครงการพัฒนา หรือบริการสาธารณะ ท่านได้เป็นส่วนหนึ่งในการร่วมดำเนินการปฏิบัติงานนั้น ๆ ต่อชุมชนของท่าน และอันดับสุดท้ายได้แก่ เมื่อเริ่มมีการจัดทำบริการสาธารณะด้านใดด้านหนึ่ง ท่านในฐานะที่อยู่ในชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะ

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข มีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของการมีส่วนร่วม พบว่า ท่านได้รับประโยชน์จากการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขอย่างเป็นรูปธรรมในด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ สิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวก ผลประโยชน์ทางด้านสังคม เช่น ความร่วมมือในชุมชน ชุมชนเข้มแข็ง และผลประโยชน์ส่วนบุคคล เช่น คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมีส่วนร่วมมาก รองลงมาคือ ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข และลำดับสุดท้าย ได้แก่ การจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขที่ผ่านมาอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิตของท่าน

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข มีส่วนร่วมในด้านการติดตามประเมินผลภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของการมีส่วนร่วม พบว่า ท่านติดตามตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมีส่วนร่วมมาก รองลงมาคือ ในกระบวนการควบคุมการดำเนินการบริการสาธารณะ และการประเมินผลการดำเนินงาน ท่านและชุมชนของท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าวเต็มที่ และลำดับสุดท้าย ได้แก่ ท่านได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือวิพากษ์วิจารณ์การให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่สอง

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่แตกต่างกัน พบว่า

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 5 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 6 พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การมีส่วนร่วมทางของประชาชนในการจัดทำบริการ สาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มี ประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานศึกษาของ อติศรา เกิดทอง (2546) เรื่องการประเมินประสิทธิผลของการให้บริการบริการสาธารณะของเทศบาล เมืองอุดรดิตต์ พบว่าประชาชนมีแนวโน้มที่จะมีความพึงพอใจในบริการสาธารณะจากเดิมที่ละเลย ความสำคัญของกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการ จัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน แตกต่างจากงานวิจัย ของ ธิปชัย รัตนวิธาวร (2550, หน้า 50) ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ทะเลหมู่เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่าประชาชนที่มี เพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวได้ทะเลหมู่เกาะล้าน ไม่แตกต่างกัน และงานวิจัย ของ เกศิณี พรหมตัน (2550) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ของ เทศบาลตำบลแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่มี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมือง แสนสุข จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนทุกช่วงอายุเห็นความสำคัญของการมี ส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ ไชยสวัสดิ์ (2550) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล นาท่อม อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาตำบลไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของ เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าประชาชนได้ตระหนักและ เห็นความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วม ต่างจากงานวิจัยของกนกพร แสงศรี (2553) ศึกษาการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลป็นหีบ อำเภอ เมือง จังหวัดพังงา พบว่าประชาชนในตำบลเกาะป็นหีบที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกันมีส่วน ร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะป็นหีบ อำเภอเมือง จังหวัด พังงาแตกต่างกัน และงานวิจัยของ สิทธิศักดิ์ สารอาภรณ์ (2550) ศึกษาการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา

จังหวัดพัทลุง พบว่าประชาชนที่สำเร็จการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่าการประกอบอาชีพของประชาชนที่แตกต่างกันไม่ได้ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ประชาชนมีโอกาสมามีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะที่เท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวราพร นิบุร์ (2550) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลมะนังยงในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2549 - 2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี พบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่ารายได้ไม่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมแตกต่างจากงานวิจัยของ ชำนิ มะโร (2550) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549 - 2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่าประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ รวมถึงการตัดสินใจต่อการจัดทำบริการสาธารณะ
2. ควรสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นหรือเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาของชุมชนที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลเมืองแสนสุข
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับทราบและรับรู้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนา และนโยบายด้านต่างๆ ของเทศบาล
4. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีบทบาทแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารเทศบาล และสมาชิกเทศบาลเมืองแสนสุข เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด

บรรณานุกรม

- กนกพร แสงศรี. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะป็นฮี อำเภอเมือง จังหวัดพังงา*. การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา นโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนคูสิต.
- เกศณี พรหมตัน. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลแม่ใจ จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โกวิท พวงงาม. (2543). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จกกลณี เกิดพิบูลย์. (2548). *การศึกษาความต้องการและการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่ใจ.
- จรัส สุวรรณมาลา และคณะ. (2547). *นามานุกรมนวัตกรรมท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2547*. กรุงเทพฯ: กुरुสภา.
- _____. (2547). *บทสังเคราะห์นวัตกรรมท้องถิ่นไทย ประจำปี พ. ศ. 2547*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2526). *การบริหารการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: โอเคียนสโตร์.
- ภาณุ ธรรมสุวรรณ. (2547). การติดตามผลการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 2(1), 32 – 42.
- ขำริ มะโร. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549 - 2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัตถุมิ จังหวัดสงขลา*. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการเมืองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เชิงชาญ จงสมชัย. (2550). *การปกครองท้องถิ่นในรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครองท้องถิ่น.
- ไชวัฒน์ คำชู, ประทุมพร วัชรเสถียร, กุลลดา เกษบุญชู และศุภมิตร ปิติพัฒน์. (2545). *Good Governance: ธรรมภิบาล การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: น้ำฝน.
- ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร. (2546). *การถ่ายโอนอำนาจสู่ท้องถิ่นของจังหวัดลำพูน ประจำปีงบประมาณ 2546*. เชียงใหม่: ภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ดำรงค์ วัฒนา. (2539). การนำระบบสารสนเทศไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารภาครัฐ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ตระกูล มีชัย. (2547). การปกครองท้องถิ่นก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 2(1), 16 – 31
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2532). การประเมินผลโครงการสาธารณะ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2549). กลยุทธ์การสร้างความคิดเด่นสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: อินฟอร์มีเดียบุ๊กส์.
- เทพศักดิ์ บุญรัตน์พันธุ์. (2550). เครื่องมือและเทคนิคของการจัดการภาครัฐแนวใหม่. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นดิรินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2544). สถานภาพและทิศทางการบริหารราชการส่วนภูมิภาคในอนาคต. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- นดิรินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2549). ทิศทางการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- นวลน้อย ศรีรัตน์และคณะ. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). กลวิธีแนวทางวิธีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณะสูง มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2547). การบริการสาธารณะในระบบกฎหมายปกครองของฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์. (2547). การประเมินผลความคิดเห็นของประชาชนต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่: ศูนย์พัฒนาการกระจายอำนาจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธิปชัย รัตนวิธาวาร. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวใต้ทะเลหมู่เกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2542). 100 ปีการปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: โครงการคปไฟ.

- ทศพล อะทาโส. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญเกียรติ ชิวตระกูลกิจ. (2549). *การจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับ CEO = Strategic Management*. กรุงเทพฯ: สุขุมและบุตร.
- บุญเลิศ ไชยสวัสดิ์. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง*. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปกรณ ปรียากร. (2547). *การบริหารโครงการ แนวคิดแนวคิดและแนวทางในการสร้างความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: เสมอธรรม.
- ประกิต หาญชนะสุกิจ. (2546). *ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลเมืองแสนสุข*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2549). *การพัฒนาองค์กรเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Dynamic Organization Development for Change)*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ตะวัน.
- ปาริชาติวัลย์เสถียร และคณะ. (2543). *กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2530). *การวิจัยประเมินผล*. กรุงเทพฯ: การพิมพ์พระนคร.
- พงษ์สถิต คำมูล. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พสุ เดชะรินทร์. (2546). *กลยุทธ์ใหม่ในการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ผู้จัดการ.
- เพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์. (2543). *การเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อความยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก.
- ไพรัช ตระการศิรินนท์. (2549). *การวางแผนและการพัฒนา*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- มณฑล เอกอัครราชทูต (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
กรณีศึกษา: ตลาดน้ำคิ่งชัน เขตคิ่งชัน. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วรงค์ จันทรร. (2545). การพัฒนาต้นแบบการบริการสาธารณะที่เป็นเลิศ: กรณีศึกษาจาก
ต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- วราภรณ์ นิบุรี. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลมะนังยังในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี
(พ.ศ. 2549 – 2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยัง อำเภอยะหริ่ง จังหวัด
ปัตตานี. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครอง
ท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์. (2552). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
ที่มาเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคม
ศึกษา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิระศักดิ์ เครือเทพ. (2548). นวัตกรรมสร้างสรรค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วุฒิสาร ตัน ไชย. (2546). การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สถาบัน
พระปกเกล้า.
- วิทยา มานะวานิชเจริญ. (2549). บัณฑิตให้เป็นดาว: นวัตกรรมทางเทคโนโลยีเพื่อการแข่งขันระดับ
โลก. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สมจิตร อาจอินทร์. (2549). หลักการวิเคราะห์และออกแบบระบบข้อมูล. ขอนแก่น: ขอนแก่น
การพิมพ์.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2542). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. (2547). การบริหารโครงการ. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สนิท สมัครการ. (2545). การปรับเปลี่ยนโครงสร้างสังคมในยุคที่เศรษฐกิจกำลังพัฒนาอย่าง
รวดเร็ว: ประเทศไทยในศตวรรษหน้า. วารสารพัฒนาสังคมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์, 4(7), 74-108.
- สิทธิศักดิ์ พฤษย์ปิติกุล. (2547). การบริหารกลยุทธ์และผลสัมฤทธิ์ขององค์กรด้วยวิธี *Balance
Scorecard*. กรุงเทพฯ: ส.ท.ท.

- สิทธิศักดิ์ สารธารณ์. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง*. การศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครอง ท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุจิต บุญบงการ. (2531). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทยในการพัฒนาทางการเมืองของไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริมา ชำนาญเวช. (2549). *การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ: เพื่อการจัดการและการตัดสินใจ*. กรุงเทพฯ: วิทช์พัฒนา.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2549). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาภรณ์ พิศาลบุตร. (2548). *หลักการวางแผน*. กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต.
- สุวัฒน์ พัฒนไพบูลย์. (2539). *การบริหารโครงการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- อดิน ระพีพัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและ วัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อดิศรา เกิดทอง. (2546). *ความมีประสิทธิผลในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิต วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เอกมล สายจันทร์ และคณะ. (2548). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี ในองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุดม มุ่งเกษม. (2543). *การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี Good Governance*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน.
- อำนาจ อนันต์ชัย. (2526). *การพัฒนาชนบท*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Cohen, J., & Uphoff, N. T. (1977). *Rural Development Participation*. Ithaca: Cornell University Press.
- Erwin, W. (1976). *Participation Management: Concept Theory and Implementation*. Georgia: Georgia State University.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper & Row.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

*****

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และจะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์เพื่อการวิจัยในเชิงวิชาการเท่านั้น

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวแอนนา มโนวรกุล

นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความซึ่งตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

18 - 25 ปี 26 - 35 ปี
 36 - 50 ปี 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา
 มัธยมศึกษา อนุปริญญา/ปวส.
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

รับจ้าง ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
 พนักงานธุรกิจเอกชน ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001 - 15,000 บาท
 15,001 - 20,000 บาท 20,001 บาท ขึ้นไป

6. ระยะเวลาที่ท่านอยู่ในเทศบาลเมืองแสนสุข

ไม่เกิน 2 ปี 2 - 5 ปี
 5 - 10 ปี 10 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข

จังหวัด ชลบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียง
ช่องเดียว

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1. ท่านได้มีโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขในด้านต่างๆ					
2. ท่านได้มีโอกาสท่านมีการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้นำชุมชน ในเรื่องของการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข					
3. ท่านมีโอกาสได้สนทนา ปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาล รวมทั้งผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะ					
4. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ รวมถึงการตัดสินใจเลือกแนวทางในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข					
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ					
1. เมื่อเริ่มมีการจัดทำบริการสาธารณะด้านใดด้านหนึ่ง ท่านในฐานะที่อยู่ในชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะ					
2. เมื่อมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองแสนสุขหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินบริการสาธารณะมาขอความร่วมมือ ท่านได้ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่					
3. ท่านมีโอกาสเข้าได้เข้าเป็นตัวแทน หรือ คณะทำงานของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ชุมชนของท่าน					
4. เมื่อมีการดำเนิน โครงการพัฒนา หรือ บริการสาธารณะ ท่านเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมดำเนินการปฏิบัติงานนั้น ๆ ต่อชุมชนของท่าน					

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์					
1. ท่านได้รับประโยชน์จากการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขอย่างเป็นรูปธรรมในด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ เช่น สิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวก ผลประโยชน์ทางด้านสังคม เช่น ความร่วมมือในชุมชน ชุมชนเข้มแข็ง และผลประโยชน์ส่วนบุคคล เช่น คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น					
2. การจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุขที่ผ่านมา อำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของท่าน					
3. ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข					
การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล					
1. ท่านมีความสนใจและตื่นตัวต่อการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข					
2. ท่านได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือวิพากษ์วิจารณ์การจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข					
3. ในกระบวนการควบคุมการดำเนินการบริการสาธารณะ และการประเมินผลการดำเนินงาน ท่านและชุมชนของท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าวเต็มที่					
4. ท่านติดตามตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองแสนสุข					